BASAHIN SA TAGALOG →

IN-UPDATE KAN 6 NOBYEMBRE 2026

136 NA PAHINA

Kagurangnan,

Itao Mo sa Samuya an Bukid na Ini

IKATOLONG TOMO · MALVAR STREET, BAGUIO CITY

Poon Lancaster County PA sagkod Malvar Street Baguio City Philippines

Engle · Robson · Leonard · Haines

Ken asin Mary Lou Engle · Kasaysayan kan Pamilya Engle

Ikatolong Tomo: Malvar Street, Baguio City

An mga taon sa Malvar, an Brent School asin an gate sa Subic · 1967–1975

AN MGA TAON SA MALVAR 3
Sarong Halangkaw na Bukid na Harayo sa Iba 4
Itao Mo sa Samuya an Bukid na Ini 5
Mahal na mga Tugang 6
Ako, asin Kami 8
Dai Kamo Matakot 9
An Enot na Aldaw sa Eskwelahan 10
Nasa Ere 11
Dai Ka Matakot 12
Two Candles 13
ML + I 20
An mga Lalaki kan Kearsarge 23
Ipag-ampo na Matapos na Tolos an Gerang Ini 31
An mga Sarhento 43
Swerteng-Swerte Kang Totoy 53
Nagklase si Karen Ngunyan na Aldaw 62
Sa Hona Niya Mayo Pa Akong Itinapok Noarin Man 69
Pinalinaw Niya na Marhay sa Samuya 80
Prays for Us Daily 94
Si Jonas para sa Domingo 102
The Landlord and the Projectionist 110
Red River of Life 111
Pareho an Isip kan mga Matalino 121
Mayo nin Imposible 129
Pabalik-balik 130
Si Kevin asin an Navy 131
Mga Kaibang Libro 132
Sources 133

ENOT NA KABTANG

An mga Taon sa Malvar

1967–1975 · 55 Malvar Street · Aurora Hill · Baguio City

IN-UPDATE KAN 23 OKTUBRE 2026

☀ Si Karen asin Patrick sa Romblon

Sarong Halangkaw na Bukid na Harayo sa Iba

An Biernes, 26 Mayo 1967, dapat an huring aldaw nin paglakaw-lakaw kan pamilya bago magbaba pasiring Manila tanganing mag-empake. Nagduman an pitong gabos sa Burnham Park asin Mines View. Sa dalan nag-ondong sinda sa OMF guest house tanganing imbitaran an mga amigo sa tsa. Mayo nin tawo sa harong.

Mientras nakatindog sinda sa driveway, sarong Dr. dela Rosa an naglaog sa likod ninda. Nag-abot siya tanganing sabihan an babayi sa OMF na igwa siya nin mga lugar na pinaparenta. Isinaysay niya ki Ken an sarong harong na may apat na kwarto sa Malvar Street.

"Nagustuhan mi an nahiling mi," an sinurat ni Ken. Mas marahay an pagkasabi ni Mary Lou: "Namotan mi iyan!"

> Nagkasundo na — Dakol an samuyang pag-ampo. Ramdam mi na an Kagurangnan an nagtao samuya kan harong.
>
> Si Ken, 26 Mayo 1967

> Kun dai kami nag-ondong, dai mi noarin man namidbid si Dr. Dela Rosa.
>
> An memoir ni Mary Lou

Inapod iyan ni Ken na *"saro sa pinakadakulang pagbalyo nin lugar sa sakuyang buhay."* Sa itaas kan pahina kan aldaw na idto, sa ibang pluma, isinurat niya na an tolong taong gulang na si Gordon nagkanta sa kotse sa dalan pasiring sa harong: *"Dai ka matakot."*

An 55 Malvar an nagin sainda harong. An programa ni Ken sa radyo na Moments of Melody ipinahayag poon sa mga taon na ini. Kan 1967 nagpoon siyang magtao nin mga Biblia, na may pangaran na naka-stamp sa bulawan, sa mga cadet na nagtatapos sa Philippine Military Academy. Kan 1968 nagtao siya nin Kasuratan ki Presidente Marcos. Kan Hulyo 1969 hinilig ni Ken an pag-abot sa bulan sa Clark Air Base. Sa Baguio, sabi ni Kevin, sa wakas nahiling ni Ken an pagpoon nin sarong simbahan, bagay na dai niya noarin man nahiling sa gabos niyang taon sa Manila. Inaapod ni Kevin an mga taon sa Malvar na iyo an pinakamahalagang mga taon na nagdanay sinda sa Filipinas.

Hale sa diary (talaaldawan) ni Ken kan 1967, sa memoir ni Mary Lou asin sa istorya ni Gordon na "A High Mountain Apart" (3 Okt 2026), kaiba an mga girumdom ni Kevin.

Itao Mo sa Samuya an Bukid na Ini

Kan Sabado, 3 Hunyo 1967, tolong aldaw nang yaon an pamilya sa harong sa 55 Malvar. Duwang aldaw bago kaiyan, si Ken nagsurat nin tolong tataramon na dakulang letra sa itaas kan pahina kan saiyang diary: *"ITAO MO SAKO AN BUKID NA INI."* Ngunyan, kan parehong Sabado, nagtukaw siya sa makinilya asin nagsurat sa mga elder kan **Woodside Bible Chapel** sa Maywood, Illinois, an simbahan duman sa sainda banwaan na nag-aampo para sainda. Ipinadara ni Gordon sa pamilya an duwang pahina, "arog kan pagka-type niya, kaiba an mga sala sa pag-type."

Mahal na mga Tugang

Nagpopoon iyan arog kan report nin ano man na misyonero. An asembleya sa Binangonan nakakapakosog nin boot. May pagpoon na sa Taytay. An programa kan Brigade halos bilog nang nasa kamot kan mga Pilipino. An Bible School of the Air bago pa sanang naglampas sa sarong milyon na estudyanteng nag-enrol. Si Mary Lou nagtabang sa pagpoon nin sarong Bible study na may kape sa harong kan saro sa mga babayi sa San Juan.

Dangan ipinaliwanag ni Ken an pagbalyo. An doktor nagsuherir nin pagbalyo nin klima asin nagrekomendar kan Baguio, asin kan aldaw bago sinda mahale sa siyudad, namidbid ninda an sarong Pilipinong doktor na may harong na pinaparenta.

> Hiniling mi an harong asin ramdam mi na iyo ini mismo an kaipuhan mi. … Tinawan kami kan Kagurangnan nin katoninongan sa bilog na bagay.
>
> Si Ken sa mga elder kan Woodside, 3 Hunyo 1967

Alagad enot, nagbisita si Ken sa **Brent School**, na pinagpoon kan 1909 kan Episcopal Church, asin naaraman niya na puedeng i-enrol an mga aki sa otono. Pagbalik sa Manila an mga misyonero gabos pabor.

> Sabi ni Mr. Brooks na tibaad iyo idto an paagi kan Kagurangnan sa pagtulak samuya pasiring sa mga bagong lugar.
>
> an parehong surat

Padagos siyang magre-record nin mga programa para sa Bible School of the Air asin sa sadiri niyang "Living Letters," magdadara nin kabtang kan mga papeles kan "Teach Others Program," asin magbababa-baba pasiring Binangonan asin Taytay. Siya asin si Mary Lou mag-aadal kan Ilocano, sarong tataramon na ginagamit sa negosyo kan iba sa mga tribu sa kabukidan na harani. Asin dikit sana an mga programa kan ebanghelyo sa radyo sa Baguio. Naglalaom siya na magkaigwa sinda nin sadiri.

> Poon kan mga nangyari sa itaas, nakaresibe kami nin espesyal na regalo para sa trabaho sa radyo na ipinadara mismo samuya tanganing gamiton sa paagi na sa samuyang paghiling iyo an pinakamarahay. Ini daw an enot na "green light" pasiring sa trabaho sa radyo sa Baguio?
>
> an parehong surat

> Arog kan nahihiling nindo, kaipuhan mi an saindong mga pag-ampo. Kagsarong pulo may anom na taon na poon kan enot akong mag-abot sa Filipinas. Dakulang pagbalyo ini nin lugar. Pareho kaming naniniwala na an Kagurangnan an naggiya. Si Mary Lou talagang mas marahay an pakaramdam sa klimang ini.
>
> an parehong surat

> An samuyang bagong address simple sana: GEN. DELIVERY, BAGUIO, PHILIPPINES.
>
> an parehong surat

Ako, asin Kami

Hilingon an itaas asin an ibaba kan surat. Sa ibaba tinype ni Ken an mga tataramon ni Caleb hale sa libro ni Josue, sarong gurang na lalaki na naghahagad kan kabukidan kun sain nag-iistar an mga higante:

> ASIN NAGSABI SI CALEB, "KAYA NGUNYAN ITAO MO SAKO AN BUKID NA INI NA SINAMBIT KAN KAGURANGNAN KAN ALDAW NA IDTO." JOSHUA 14:12
>
> an ibaba kan surat

Sako. An parehong mga tataramon na sinurat niya sa saiyang diary kan Huebes. Sa itaas, sa pluma, may nagsurat nin "**ITAO MO SA SAMUYA AN BUKID NA INI.**" *Samuya.* Asin an surat bakong pinirmahan ni Ken sana. Pinirmahan iyan nin Ken & Mary Lou.

Kun ano an magigin kahulugan kan "Itao Mo sa Samuya an Bukid na Ini," sabi ni Gordon, iyo an natatadang kabtang kan istorya.

Hale sa diary (talaaldawan) ni Ken kan 1967 asin sa saiyang surat kan 3 Hunyo 1967 sa mga elder kan Woodside, sa istorya ni Gordon na "Give Us This Mountain" (7 Okt 2026).

Dai Kamo Matakot

Sainda na an harong ngunyan. Alagad an sarong harong sa ibabaw nin bukid kaipuhan pa man na magin totoong harong nin pamilya.

An mga muebles nag-abot hale sa Manila sakay nin trak kan katapusan kan Hunyo, asin sarong karpintero an nagbugtak nin picket fence sa palibot kan ibabang kabtang. Kan Martes, 27 Hunyo, dai pa apat na semana poon kan sinda nagbalyo, nagkaigwa nin pagtiripon kan mga aki sa harong.

> Nagkaigwa kami nin pagtiripon para sa mga aki mga alas 4 PM. Kinanta an Inibig Ako Ni Jesus. Isinaysay ko an "Barney's Barrel."
>
> Si Ken, 27 Hunyo 1967

Pagkalipas nin sarong semana, inareglo ni Ken an saiyang lamesa.

> Inayos ko an sakong opisina. Pinakamarahay na opisina na nagkaigwa ako. Tinabangan ako ni Becky.
>
> Si Ken, 3 Hulyo 1967

An Enot na Aldaw sa Eskwelahan

Sa saiyang surat sa mga elder kan enot na Sabado na idto, naghapot si Ken kun an sarong regalo para sa gibo sa radyo iyo na *"an enot na 'green light' pasiring sa gibo sa radyo sa Baguio."* Kaya kan Agosto nagbisita siya sa mga estasyon nin radyo. Kan ika-9, an **DZBS**, saro sa mga estasyon sa Baguio, nagtao na saiya nin kontrata.

Kan huring kabtang kan Agosto na idto nagsampulo anyos si Kevin. Nagduman sinda sa Burnham Park, an danaw sa tahaw kan siyudad, asin isinurat ni Ken kun taano:

> `Kaaldawan ni Kevin — sa Burnham Park — kasalihid kan pagpoon kan Mayo 26.`
>
> Si Ken, Agosto 1967

An Mayo 26 iyo an aldaw nin paglakaw-lakaw na natapos sa sarong doktor sa driveway asin sarong harong na pinaparenta. An nagkukumpleanyos nakaresibi nin "sarong telepono na totoong nagagana." Dangan nag-abot an enot na aldaw sa eskwelahan.

> `Enot na aldaw kan eskwelahan kan mga aki sa Brent. Ako an nagdara sainda. Si Kevin & si Stanley nagduman sa classroom na harani sa tennis court. Gabos sinda nagbalik na ogmang-ogma sa enot na aldaw — Nagkaigwa nin mga amigo, gusto ninda an saindang mga maestra.`
>
> Si Ken, Agosto 1967

Nasa Ere

Dangan nag-abot an Sabado, 2 Setyembre 1967. Sa itaas kan pahina sinurat ni Ken an saiyang bersikulo para sa aldaw, hale sa Mateo 14, an banggi na nag-abot si Jesus sa mga disipulo na naglalakaw sa ibabaw kan tubig, sa tahaw kan bagyo:

> Matt. 14:27 Sa mga bagyo kan buhay, minaabot Siya sato asin nagsasabi, "Magmaugmahon kamo, Ako ini, dai kamo matakot."
>
> Si Ken, 2 Setyembre 1967

Asin sa ibaba kan parehong pahina:

> Enot na Childrens Bible Hour sa ere sa DZBS nin 330. (8.75) Ako an nagtao kan address sa katapusan — igwa nin 60 sec.
>
> Si Ken, 2 Setyembre 1967

An enot na programa hale sa bukid, na may sisentang segundo sa katapusan tanganing itao an address.

Dai Ka Matakot

Ngunyan magbalik kita sa 26 Mayo, sa kotse na nagsusunod sa doktor pasakat sa bukid tanganing hilingon an sarong harong na mayo nin naghahanap. Sa itaas kan pahinang idto, sa ibang pluma, sinurat ni Ken an ikinakanta sa likod na tukawan:

> `An kanta ni Gordon sa kotse pasiring sa harong 'Do not be afraid'`
>
> Si Ken, itaas kan pahina, 26 Mayo 1967

Sarong tolong taong gulang sa likod na tukawan, sa dalan pasiring sa sarong harong: *dai ka matakot.* Pagkalipas nin katorseng semana, sa sinurat-kamot kan saiyang ama, sa aldaw na an saiyang enot na programa ipinahayag sa ibabaw kan kabukidan: *dai kamo matakot.*

Kun naisip ni Ken an kantang idto kan Sabado na idto, dai sinasabi kan saiyang pahina. Kun ano an magigin kahulugan kan "dai kamo matakot," sabi ni Gordon, iyo an natatadang kabtang kan istorya.

Hale sa diary (talaaldawan) ni Ken kan 1967 asin sa istorya ni Gordon na "Be Not Afraid" (7 Okt 2026).

Two Candles

An pamilya kulang pa sa limang bulan sa 55 Malvar. Kan banggi kan Lunes, 16 Oktubre 1967, si Mary Lou nagpuyat sa harong sa gilid kan bukid sa liwanag nin kandila. Si Ken mayo sa harong. Sa luwas, sarong bagyo.

Isinurat niya iyan kan banggi na idto, sa sarong sadit na spiral notebook. Sa itaas kan pahina sinurat niya an "Typhoon," asin sa ibaba kaiyan, "Oct 16-17, 1967."

> Malingawan ko daw iyan noarin man?? Nakatugdok sa gilid kaining bukid, nagkukurog sa doros, an kisame kan kusina grabe an tulo paagi sa electric outlet sa kisame! An doros nag-aangol & nagkukurahaw, makusog na makusog an oran na nagbabagsak. Typhoon Carla an saiyang pangaran.
>
> Si Mary Lou, notebook, "Typhoon, Oct 16-17, 1967"

Si Ken anom na aldaw nang yaon sa Manila para sa gibo sa radyo. Mauuli siya kan sunod na aldaw asin may darahon na bisita. Kaya kan tangang banggi kinua niya an telepono.

> Si Ken anom na aldaw nang yaon sa Manila asin mauuli dapat sa aga kaiba si Dad Brooks, alagad kaipuhan kong apudon an mga Eppler kan tangang banggi tanganing sabihon sainda kun gurano kagrabe digdi, na naglalaom na si Dad & Ken dai na mapadagos huli ta malain an mga dalan! Kontrolado kan Kagurangnan an gabos na ini asin nagtitiwala sana kami Saiya na idadagos kami Niya digdi.
>
> kan parehong banggi

Mga Sintas

Si Dad Brooks iyo si Cyril Brooks. Kan si Ken asin si Mary Lou, lambang saro, enot na nag-abot sa Filipinas, nag-istar sinda ki Cyril asin Anna Brooks. Duman sa bukid, padagos an doros.

> An 2 kandilang ini an nagpapainit man sako! Medyo malipot. Ay, gurano kakusog an angol kan doros! Binubuksan kaiyan an mga bintana na dai nakakandado. Tinaliyan ko an gabos kaiyan nin mga sintas tanganing dai mabukas! Mayo pang bagyo na arog kaini. Siguro yaon kami sa pinakamakusog na kabtang kaiyan. Sarong puno an nagbagsak sa sarong harong asin sa mga alambre nin kuryente sa Rimando, asin mayo nin kuryente sa kabtang na ini kan Baguio.
>
> Si Mary Lou, notebook, Oktubre 1967

Mga sintas, sa lambang bintana kan harong. Asin ano an ginigibo nin sarong babayi, nag-iisa sa bukid na mayo nin ilaw? Sinusurat niya an surat na pirang beses na niyang ipinagpaliban.

> Nakasurat na ako ki Dr. & Dra Casas sa San Juan. Haloy ko nang gustong gibohon ini. Aram kan Kagurangnan na kaipuhan ko pang magpuyat nin sarong bilog na banggi bago ko ini gibohon!
>
> kan parehong banggi

Trining

Ngunyan magbaba kita sa bukid, pasiring sa Manila. Kan Martes, 17 Oktubre, nagbangon si Ken nin alas kuatro y medya, nag-pamahaw nin alas singko y kinse, asin nag-ampo bago maglakaw: *"Nagsasarig kami saimo."* An bareta manongod sa panahon, sabi niya, *"bakong nakakatakot."*

Duwa an dalan pasakat sa Baguio: an Kennon Road, diretso pasakat sa banging, asin an Naguilan Road, an harayong paglibot hale sa baybayon.

> …nahiling an report manongod sa bagyong "Trining." Nagdesisyon na magpadagos. Pagkaagi nin sarong oras makusog na doros & uran. Nagkarurumpag an mga karatula. Sa Kennon an bus nagsabi "dai pwede." Nagpadagos sa Naguilan Rd — nagbalik sa tulay. Inapod si ML P1.20. OK — Nagdagos sa Crestola — Mayong ilaw, temprano nagturog. Pasalamat na marhay sa saiyang proteksyon.
>
> Ken, Martes 17 Oktubre 1967

Trining an pangaran kan bagyo sa saiyang lado kan bukid, asin Carla man sa lado ni Mary Lou. Duwang pangaran para sa sarong bagyo.

Sa ibabaw kan pahinang iyan kan diary, an nakaimprentang linya nagsasabi: *"Ngunyan an Kaaldawan ni ___."* Sa blangko, sa asul na tinta asin may quotation marks, sarong tataramon sana an isinurat ni Ken: *"Trining."*

47.9 Pulgada

An kaaldawan kan sarong bagyo, isinurat kan sarong lalaki na nagbalik sa sarong taytay asin naghigda na mayo nin ilaw. Dangan an Miyerkoles:

> Nagkalma an doros kan banggi. Pugol an tulay pasiring sa Manila — an totoo duwa sainda. Nagprobar kan aga & hapon na sumakat alagad sarado pa man giraray. … Prayer Meeting kan banggi sa ilaw nin gas.
>
> Ken, Miyerkoles 18 Oktubre 1967

Asin sa pinakababa kan pahina:

> 47.9" — 24 oras na uran, world record
>
> Ken, pinakababa kan parehong pahina

Kuarenta y siyete punto nuebe pulgada, sa sarong aldaw sana. Iyo iyan an haros apat na piye nin uran sa siyudad sa laog nin beinte kuatro oras. Pakaagi nin sarong taon, ini an isinabi ni Ken asin Mary Lou sa sainda mga amigo sa America:

> …poon kan samuyang pagbalyo digdi, an Baguio nagkaigwa nin bagong world record sa uran. Nag-uran nin 47.9 inches sa laog nin 24 oras !
>
> Ken asin Mary Lou, surat sa mga amigo, Oktubre 1968

Nangongoyog na Mahiling Kami

Apat na piye nin uran, asin sarong babayi sa bulod na may duwang kandila asin an saiyang mga sintas. Dangan an Huwebes, ika-19:

> Sinag na sinag an aldaw. Nagdesisyon na magpadagos sagkod sa kaya mi. Nagdagos-dagos sana. May mga bus na hale sa kabilang direksyon.
>
> Ken, Huwebes 19 Oktubre 1967

Nagsakat sinda sa Naguilan Road, linampasan an mga landslide. Binilang iyan ni Ken asin isinurat an numero. Dangan:

> Nakauli kan 10:30. Nangalas sinda na mahiling kami.
>
> kan parehong aldaw

Tinawagan niya an mga Eppler kan hatinggabi, umaasa na dai na mag-probar an mga lalaki sa dalan. Nag-probar sinda, asin kan Huwebes nakauli sinda. Mayo nin kuryente, sabi ni Ken, asin mayo nin tubig. Alagad an gabos nasa harong na.

> Ini an tawo na hihilingon ko: an tawo na mapakumbaba asin may pusong nagsusulsol, asin nagkukurog sa sakong tataramon.
>
> Isaiah 66:2, an bersikulo na ibinutang ni Ken sa ibabaw kan saiyang surat sa Woodside, 27 Nobyembre 1967

"Pinamatean mi na arog baga kami nagkukurog," sabi niya sainda, *"huli kan duwang bagyo na nag-agi sa samuya kan mga nakaaging semana."*

Limang Magayon na Manika

Ngunyan, manongod sa suratan na iyan sa ilaw nin kandila, para ki Dr. asin Dra. Casas sa San Juan. Pakaagi nin dose anyos, kan Disyembre 1979, hinapot si Ken kan mga amigo kun sain namundag an lambang saro sa mga aki. Itinipa niya an saiyang simbag:

> Pareho si Stan asin si Kevin namundag sa San Juan Hospital, San Juan, Rizal. Si Dra. Nora Diokno Casas, tugang na babayi ni Senator Diokno, an nagpaanak.
>
> Ken, surat sa mga amigo, 7 Disyembre 1979

Kaya nagbabalik kita sa bulod, asin sa pinakababa kan enot na pahina ni Mary Lou, an linya bago niya ini binaligtad:

> Dai ako matuturog sa bilog na banggi, nag-aampo, nagsusurat nin mga surat asin nagbabantay sa samuyang 5 na magayon na manika! an mamomo ninda kun nagtuturog.
>
> Si Mary Lou, notebook, Oktubre 1967

Lima: si Becky, trese; si Karen, dose; si Kevin, diyes; si Stan, siyete; asin si Gordon, tres. Nagtuturog sinda sa harong sa bulod mantang an sainda ina nagpupuyat sa tahaw kan duwang kandila, nagbabantay, asin nagsusurat pasiring sa San Juan.

Dai Niya Nalingawan

"Malilingawan ko daw ini??" an hapot ni Mary Lou, sa ibabaw kan pahina.

Dai pa nag-abot nin duwang taon, kan Setyembre 1969, nasa dalan na naman si Ken.

> Sa mga Haack nahiling ko na an bagyo pasiring digdi — nagirumdoman ko an "Trining". Nagdali-dali — dali an biyahe.
>
> Ken, Sabado 6 Setyembre 1969

Dai niya nalingawan.

Kun ano an magigin kahulugan kan "Malilingawan ko daw ini??", sabi ni Gordon, iyo an natatada kan istorya.

Hale sa notebook ni Mary Lou manongod sa bagyo, sa mga diary asin surat ni Ken kan 1967–79, asin sa istorya ni Gordon na "Two Candles" (8 Okt 2026).

ML + I

Kan nakaagi, sarong bagyo: si Mary Lou solo sa bulod sa 55 Malvar kaiba an duwang kandila asin limang aki na nagtuturog, asin si Ken nagbalik sa sarong taytay na inanod kan baha. Kan Huwebes, 19 Oktubre 1967, nakaagi siya. *"Nangongoyog sinda na mahiling kami."*

An gabos nasa harong na. Alagad mayo nin kuryente, asin mayo nin tubig.

Kan Domingo, ika-22, nagwalat si Ken, asin an Children's Bible Hour kan semanang iyan nagluwas sa radyo. May mga tawo sa Baguio na nagadan sa bagyo, asin isinurat niya na an programa *"nagtao nin tataramon nin pakikimondo sa mga nawaraan nin mga namumutan."* Sa ibabaw kan pahina, siniksik sa gilid kan petsa, an marahay na bareta: *"Nagbalik an kuryente nin 1:30."*

May ilaw na, kun siring. Alagad mayo pa man giraray nin tubig. Kan Lunes, sa pinakababa kan pahina, apat na tataramon:

> `Mayo nin laog an tangke nin tubig`
>
> Ken, Lunes 23 Oktubre 1967

An mga Pinggan ni Becky

Kaya kan Martes naghanap si Ken. Nakahanap siya nin pump, nagsadol, asin nagtrabaho sa pagkarga nin tubig pasakat sa bulod sa laog nin mga drum. Bakong solo siya.

> `Nagluwas tanganing maghanap nin tubig. Nakanompong nin bomba sa Mesman. Nagtabang si Kevin sa pagdara, 2 biyahe — 4 na drum`
>
> Ken, Martes 24 Oktubre 1967

Diyes anyos si Kevin. Asin sa pinakababa kan parehong pahina may saro pang linya, sarong linya na masasabotan kan lambang pamilya na nakaagi nang mayo nin tubig sa gripo:

> `Krisis kan pamilya manongod sa mga pinggan ni Becky.`
>
> an parehong pahina

Trese anyos si Becky. Dai sinabi ni Ken kun siisay an nanggana.

Kan Miyerkoles may duwa pang biyahe asin apat pang drum, asin may para ki Mary Lou: *"Ikinabit an Kerosene stove MW — 1957 para ki ML."* Dangan ibinalik an pump sa may-ari. Kan Huwebes, isinurat nin dakula sa ibabaw kan pahina: *"May tubig na sa hapon!"* Asin sa pinakababa, sa dakulang letra, sarong tataramon: *"TUBIG."*

Welming

Disi-otsong aldaw pakatapos kan banggi kan enot na bagyo, kan Biyernes, 3 Nobyembre, may bisitang nag-abot na mag-istar, si Chuck Cox. Pinintaran ninda an saiyang kuarto kan semanang iyan asin nagbutang nin bagong lampara. Asin kan Sabado, 4 Nobyembre 1967, nagbalik an doros.

> Makusog an doros poon udto. Bagyong "Welming" Kami ni ML + ako nagmata haros bilog na banggi. An mga aki asin si Chuck marahay an pahingalo.
>
> Ken, Sabado 4 Nobyembre 1967

Saro na namang bagyo. Saro na namang banggi sa bulod, an doros naggugúyod sa harong, limang aki an nagtuturog. Alagad ngunyan bakong solo si Mary Lou. *ML + I.*

Kan sunod na aga nagwalat si Ken sa Baguio Baptist manongod ki Jonas, kapitulo uno asin dos: sarong tawo, sarong bagyo, asin sarong Dios na nagdara saiya nin ligtas sa laog kaiyan.

> Nagtaram sa Baguio Baptist manongod sa Jonah 1+2.
>
> Ken, Domingo 5 Nobyembre 1967

> Alagad nagpadara an KAGURANGNAN nin dakulang doros sa dagat, asin nagkaigwa nin makusog na bagyo sa dagat.
>
> Jonah 1:4

"Dakol an nagaba kan doros sa siyudad," isinurat niya. Dangan nagpadagos siya sa saiyang semana.

Kun ano an magigin kahulugan kan "ML + I", sabi ni Gordon, iyo an natatada kan istorya.

Hale sa diary ni Ken para sa 22 Oktubre – 5 Nobyembre 1967, sa istorya ni Gordon na "ML + I" (The Malvar Years 8, 9 Okt 2026).

An mga Lalaki kan Kearsarge

May mga aldaw na dai nagkakaigwa nin kahulugan sa papel. Nasa laog kan nagkapirang linya an sadit na kamunduan asin an dakulang kaogmahan. An Lunes, ika-20 kan Nobyembre, 1967, saro sa mga aldaw na iyan.

An gera sa Viet Nam nagkapirang oras sana na biyahe sa eroplano hale sa Baguio. An Camp John Hay, an base kan mga Amerikano sa gilid kan banwaan, iyo an pinag-aabotan kan mga lalaki hale sa lambang sanga kan militar para sa nagkapirang aldaw na pahingalo bago sinda magbalik. Kan aldaw bago kaiyan, sa kapilya kan John Hay, namidbid kan mga Engle an mga Eaton, an pamilya na nag-istar sa sainda harong bago sinda. Kan Lunes isinurat ni Ken an gabos, sunod-sunod:

> Nabaretaan na may mga servicemen digdi. Si ML, Polly Taber + Janet Steiger nag-praktis para sa trio. Dangan nag-tawag si John Eaton na puwedeng may mga lalaking madigdi. Nagsabi kami nin “iyo”. Naglubong kami nin sadit na kuting.
>
> Ken, Lunes 20 Nobyembre 1967

"Nagsabi kami nin iyo." Asin sa parehong hinangos, an lubong nin sarong sadit na kuting.

Trenta y Singkong Marinero

May saro sa bulod na iyan na nagkaigwa nin mamundong hapon. Dai sinasabi kan diary kun siisay an nagkapot kan kahon nin sapatos. Asin dangan, kan parehong banggi:

> Nin alas 10 kan banggi — mga 35 na Navy men hale sa USS Kearsarge an nag-abot para sa kantahan asin merienda. Nagkanta an trio. Nagbutang kami nin mga literatura. Sa paghona ko dai pa ako nakahiling nin grupo na mas nagpapasalamat
>
> Ken, Lunes 20 Nobyembre 1967

Alas diyes kan banggi. Trenta y singkong marinero sa sala kan 55 Malvar. Si Mary Lou nagkakanta sa trio kaiba si Polly Taber asin si Janet Steiger. May merienda, asin may mga literatura na nakalatag para sa siisay man na may gusto.

Bago Pa Sana Nag-abot Hale sa Lugar kan Gera

Pakaagi nin sarong semana, nagsurat si Ken sa simbahan sa America sa Woodside asin isinabi sainda kun siisay an mga lalaking iyan:

> Sarong semana na an nakaagi, labi sa trenta na servicemen an nagbisita sa samuya sarong banggi. Nagkaigwa kami nin magayon na fellowship asin kantahan. An kadaklan sa mga lalaking ini hale sa sarong aircraft carrier na bago pa sana nag-abot hale sa lugar kan gera. Sarong pribilehiyo na dai mi inaasahan na mag-abot sinda.
>
> Ken asin Mary Lou sa mga amigo sa Woodside, 27 Nobyembre 1967

Mga hoben na lalaki na, nagkapirang aldaw pa sana an nakaagi, nasa lugar kun sain may labanan, asin ngunyan nagkakanta nin mga himno sa sarong sala sa bulod sa tahaw kan mga pino.

Alagad an mga lalaki kan Kearsarge pasimula pa sana. Kan Oktubre, sa parehong semana kan bagyo, may sarong halipot na linya na isinurat si Ken:

> Inapod si ML kan Chaplain kan US Canberra. Gusto nin sarong servicemens Conf para sa huring kabtang kan Nob.
>
> Ken, Huwebes 26 Oktubre 1967

Sarong Retreat para sa Canberra

An USS Canberra sarong heavy cruiser. Isinaysay ini ni Mary Lou sa sarong notebook na tinitulohan niya nin "Servicemens' Work":

> hale sa U.S.S. Canberra sarong heavy cruiser na nagbabantay sa baybayon kan North Vietnam — nagbabadil gabi-gabi sa mga target sa baybayon. Si Chap. Zellar nag-tawag sa samuya nagkapirang bulan na an nakaagi, naghahapot kun puwede kaming mag-plano nin retreat para sa 25.
>
> Notebook ni Mary Lou, “Servicemens’ Work”, 20 Nobyembre 1967

Beinte singko an inaasahan. Siyam an nag-abot, an tolo sa sainda mga opisyal. Sa paghona ni Mary Lou mas marahay iyan:

> Mas marahay ining mas saditon na grupo na nag-abot ta nataongan sinda nin personal na atension.
>
> Notebook ni Mary Lou, “Servicemens’ Work”

Palibot sa Fireplace

Kan Martes, ika-28 kan Nobyembre, nag-abot an mga lalaki kan Canberra sa John Hay nin alas tres kan hapon. Kan banggi ninda, nagsakat sinda sa bulod pasiring sa harong.

> Nagdigdi sinda sa harong nin 700 PM. Palibot sa fireplace — nagtaram ako sainda manongod sa Mayaman na lalaki — dai ko naaraman sagkod sa huri na an saro sa sainda sarong mayaman na hoben na lalaki.
>
> Ken, Martes 28 Nobyembre 1967

Sarong misyonero na may Biblia, siyam na marinero hale sa sarong barkong pandigma, asin an istorya kan mayaman na lalaki.

Kan Miyerkoles isinurat ni Ken an gabos na siyam na pangaran sa saiyang diary: an chaplain, si Commander Dwight Zeller; sarong doktor; sarong lalaki hale sa Annapolis; sarong bagong ama.

An Menu ni Mary Lou

Kan Huwebes nin banggi, ika-30, sinundo sinda gabos ni Ken nin alas sais asin dinara sa harong para sa pamanggihan. Halipot an saiyang linya:

> Nin 6 PM sinundo sinda. Nilibot an harong. Masiramon na pamanggihan ni ML.
>
> Ken, Huwebes 30 Nobyembre 1967

Alagad isinurat ni Mary Lou an menu, arog kan ginigibo kan sarong marahay na parakusina:

> Nag-serbi nin macaroni na may karne + kamatis na casserole, fruit salad, tinapay na gibo sa harong, pickles, stollen coffee-cake — kape. Dangan sa huri dugang pang roll, popcorn + pop. An gabos nagkakan sagkod na nabusog nin marhay! Marahay asin relaks na banggi.
>
> Notebook ni Mary Lou, “Servicemens’ Work”, Huwebes 30 Nobyembre 1967

Tinapay na gibo sa harong. Stollen. Popcorn asin pop. Para sa sarong marinero na harayo nin marhay sa kusina kan saiyang ina, puwedeng iyo iyan an pinakamasiramon na kakanon sa bilog niyang tour.

Mga Tanda nin Tunay na Paggalaw

Dangan, palibot giraray sa kalayo, nagtaram si Ken manongod sa John 21. May mga testimonya. An sarong hoben na marinero, si Jimmy, nagsaysay sainda kan bilog niyang istorya, asin isinurat ni Mary Lou kan banggi na iyan, *"Talagang kaipuhan niya an Kagurangnan!"*

Kan sunod na aga, sa pansarang na pagsamba, si Jimmy asin an sarong lalaki na an pangaran Manuel nagpalista para sa Bible course.

> Biyernes nin aga marahay na pagsamba na nagtapos sa imbitasyon. Mayo nin desisyon alagad may mga tanda nin tunay na paggalaw. Ipinalista si Jimmy + Manuel sa W.B.T.
>
> Notebook ni Mary Lou, “Servicemens’ Work”, Biyernes 1 Disyembre 1967

> Nagpaaram kami sa gabos. Itinao mi sainda an “Think of Your Future”.
>
> Ken, Biyernes 1 Disyembre 1967

Asin nagbalik an mga lalaki sa barko, asin nagbalik an barko sa baybayon kan Viet Nam.

An Masiramon na Kakanon na Iyan

> Dai nindo paglingawan an pag-istimar sa mga dayuhan: huli ta sa paagi kaiyan, may nagkapira na nakapag-istimar nin mga anghel na dai ninda aram.
>
> Hebrews 13:2

Sa paghona ta an sermon an pinakaimportante, asin mahalaga an mga tataramon. Alagad kan ika-9 kan Disyembre an chaplain mismo an nagsurat hale sa barko, asin dangoga tabi kun ano an nagirumdoman kan mga lalaki:

> An saro sa saindong ministeryo na haloy na magigirumdoman mi iyo an saindong sinserong Cristianong pagmalasakit sa samuya gabos. Nagigirumdoman mi gabos an masiramon na kakanon na iyan asin dakol nang beses na pinag-oolayan mi iyan.
>
> Chaplain Dwight F. Zeller, USS Canberra, ki Rev. asin Mrs. Ken Engle, 9 Disyembre 1967

An pagmalasakit, asin an luto ni Mary Lou. Dai tabi maliitan an sarong marahay na pamanggihan. Dakol na kaiyan an ginamit kan Kagurangnan.

Sa masunod, sabi ni Gordon: an saro sa mga lalaki kan Canberra may aking lalaki na kaedad ni Kevin, asin hale sa Gulf of Tonkin nagsurat siya nin sadiri niyang surat ki Kevin na diyes anyos.

Hale sa diary ni Ken kan 1967 (20 Nob – 1 Dis), sa notebook ni Mary Lou na "Servicemens' Work," sa sainda surat sa Woodside kan 27 Nob 1967, sa surat ni Chaplain Zeller kan 9 Dis 1967, asin sa istorya ni Gordon na "The Kearsarge Men" (The Malvar Years, 12; 16 Okt 2026).

Ipag-ampo na Matapos na nin Madali an Gerang Ini

An kadaklan sa mga surat na nagsakat sa bulod pasiring sa 55 Malvar para ki Mr. asin Mrs. Ken Engle: mga simbahan, mga kaibahan sa pag-ampo, mga estudyante kan Bible course. Alagad kan enot na mga aldaw kan 1968 may sarong surat na nag-abot hale sa Gulf of Tonkin, harani sa baybayon kan Viet Nam, asin an kabtang kaiyan para sa sarong aking lalaki na diyes anyos.

Hale ini sa saro sa siyam na lalaki kan USS Canberra, an mga lalaki na nagdigdi sa harong kan katapusan kan Nobyembre. Isinurat ni Mary Lou kun anong klaseng barko iyan: sarong heavy cruiser na nagbabantay sa baybayon kan North Vietnam, *"nagbabadil gabi-gabi sa mga target sa baybayon."*

Nagbabadil gabi-gabi. Asin an mga lalaking iyan nakatukaw sa sarong sala sa tahaw kan mga pino, nagkakan kan luto ni Mary Lou, nagbukas kan Biblia kaiba si Ken, asin nagbalik sa barko.

Sarong Surat Hale sa Gulf of Tonkin

Kan ika-10 kan Enero nagsurat si Ken sa simbahan sa Woodside:

> Nakaresibi kami nin surat hale sa saro sa mga lalaki kan barko mantang nasa Gulf of Tongkin sinda. Nagpasalamat siya sa samuya asin pinakiusapan kami na isip-isipon an paggibo nin dugang pa kaining klase nin ministeryo. Sa sarong personal na surat ki Kevin, na namotan niya huli ta may aki siyang lalaki na haros parehong edad, isinurat niya, “Asin gibohan mo kami tabi nin pabor kun puwede. Ipag-ampo mo na matapos na nin madali an gerang ini tanganing makauli na kami gabos sa samuyang mga pamilya sa USA.”
>
> Ken sa mga amigo sa Woodside, 10 Enero 1968

Isip-isipa tabi iyan. Sarong gurang na lalaki sa sarong barkong pandigma, harayo sa sadiri niyang aki, nagsurat sa aki kan ibang tawo. Dai siya naghahagad nin sermon. Dai siya naghahagad nin care package. Naghahagad siya sa sarong diyes anyos na mag-ampo.

Gibohan Mo Kami nin Pabor

"Gibohan mo kami tabi nin pabor kun puwede." Arog iyan magtaram an sarong lalaki kun aram niya na an saiyang hinahagad bakong sadit na bagay.

Ipinasa tolos ni Ken an hagad na iyan sa Woodside:

> Mantang binabasa nindo an bareta asin nadadangog an manongod sa gera sa Viet Nam ipag-ampo nindo an mga lalaking ini sa CANBERRA asin an iba pang lalaki na nakikilaban sa lugar na iyan.
>
> Ken sa mga amigo sa Woodside, 10 Enero 1968

Asin sa surat-pag-ampo kan Enero sa gabos ninda mga amigo, mas linaw pa an pagkasabi niya kaiyan:

> Sa gabos na olay asin pagtatalo manongod sa mga palisiya sa Viet Nam, naiisip ko kun bako daw na nalilingawan ta an pag-ampo para sa mga lalaki duman arog kan dapat.
>
> Surat-pag-ampo ni Ken asin Mary Lou, "Dear Friends," Enero 1968

Nakapagbenta nin 91 na Course

Pakaagi nin sarong semana nag-abot an mga servicemen sa Baguio para sa dakulang conference, hale ika-16 sagkod ika-21 kan Enero. Nagbutang si Ken nin lamesa nin mga Bible course asin binilang an mga lalaki:

> Mga 120 an nag-atender hale sa Okinawa, Taiwan, Guam, Viet Nam & Philippines … Dakol an nabentang course … Marahay nin marhay an mga testimonya kan banggi. Nakapagbenta nin 91 na course.
>
> Diary ni Ken, semana kan conference, 18–20 Enero 1968

Isinabi niya sa Woodside kun ano an saiyang inaasahan para sa mga lalaking iyan. Girumdomon tabi ining linya; kaipuhan ta ini sa huri:

> Mawot mi na an iba sa mga lalaking ini magbalik digdi sa maabot na panahon tanganing makipaglaban sa ibang gera na an Espada kan Espiritu an saindang armas.
>
> Ken sa mga amigo sa Woodside, 10 Enero 1968

Diyes Anyos si Kevin

Asin si Kevin? Diyes anyos si Kevin, asin kan tiempong iyan abala siya. Sa sarong Domingo kan Enero isinurat ni Ken:

> Nagtukdo nin SS class sa John Hay manongod sa John 2. Duman an mga Skivington. Si Kevin nagtabang sa broadcast.
>
> Ken, Domingo 14 Enero 1968

Sa sarong Miyerkoles sa katapusan kan Pebrero isinurat ni Mary Lou:

> Si Kevin kaiba sa ‘Ugly Duckling’ sa Brent. Marahay nin marhay na programa.
>
> Planner ni Mary Lou, Miyerkoles 28 Pebrero 1968

Dangan, kan Marso, ginastos niya an saiyang kuarta.

An Empire Scout

> Si Kevin nagduman sa banwaan — nagbakal nin Empire Scout Camera (120) presyo ₱24.
>
> Ken, Sabado 16 Marso 1968

> Nagbalik an mga retrato ni Kevin — Marahay na set hale sa saiyang Empire Scout
>
> Ken, Martes 19 Marso 1968

> Si Kevin nagpopoon nin negosyo na pagretrato para sa iba.
>
> Ken, Miyerkoles 20 Marso 1968

Apat na aldaw pakatapos niya iyan bakalon, an sarong diyes anyos na may ₱24 na camera may negosyo na.

Nagretrato si Kevin

Duwang aldaw pakatapos, nagbiyahe an pamilya pasiring sa Philippine Military Academy tanganing hilingon an pagmartsa kan mga kadete.

> `Nagduman kami sa PMA tanganing hilingon an March. An enot mi poon kan 1953. Nahiling si Sgt. Mitch. Nagretrato si Kevin`
>
> Ken, Biyernes 22 Marso 1968

Sarong aking lalaki na pinakiusapan na mag-ampo para sa mga sundalo, nakatindog sa gilid kan parade ground na may ₱24 na camera, nagreretrato nin mga sundalo.

Kun ipinag-ampo ni Kevin an pag-ampong iyan kan banggi na iyan, mayo nin nagsurat. An mga diyes anyos dai man pirmi nagrereport kan sainda mga pag-ampo sa diary kan sainda ama. Alagad an hagad nasa rekord, asin siring man an Dios na pinag-atubangan kaiyan.

Siya an Nagpapauntok sa mga Gera

> Siya an nagpapauntok sa mga gera sagkod sa katapusan kan kinaban; binabari niya an busog, asin pinipisi an lansa.
>
> Psalm 46:9

Ini an manongod sa pag-ampo kan sarong aki. Kita na mga gurang gustong mahiling tolos an simbag bago matapos an semana. Naghagad an marinero na matapos na nin madali an gera. Dai ini natapos nin madali. Nagpadagos ini nin mga taon. Alagad dai nawawara sa Dios an sarong pag-ampo huli sana ta mas haloy an saiyang pagsimbag kisa sa gusto ta.

Pakaagi nin pitong taon, nasa bukid pa an pamilya. Kan Huwebes, ika-20 kan Marso, 1975, isinurat ni Mary Lou:

> Si Kevin naghali kan aga pasiring sa Alongapo tanganing magprobar sa Navy. An Anchors Aweigh My Boys iyo an samuyang bagong theme song.
>
> Diary ni Mary Lou, Huwebes 20 Marso 1975

Da Nang asin Saigon

Pakaagi nin siyam na aldaw nag-uli siya hale sa Subic Bay, asin sa parehong sadit na pahina kan diary, linineahan ni Mary Lou an bareta sa pulang tinta:

> Nag-uli si Kevin hale sa Subic. Pumasar sa saiyang mga navy test asin maduman sa laog nin 10 aldaw para sa physical. Gabos kami ogmang-ogma manongod sa saiyang bagong karera. … An Da Nang, Vietnam nahulog sa mga Komunista ngunyan na aldaw.
>
> Diary ni Mary Lou, Sabado 29 Marso 1975

Pakaagi nin sarong bulan, an huring linya kan sarong Miyerkoles:

> An Saigon sa katapusan nakua na kan mga Komunista. Ginhawa para sa kinaban.
>
> Diary ni Mary Lou, Miyerkoles 30 Abril 1975

Tapos na an gera.

Nanumpa sa Subic

Pakaagi nin apat na semana, kan Martes, ika-27 kan Mayo, dinara ni Ken asin ni Stan si Kevin sa gate sa Subic:

> Si Kevin, Stan + ako sa gate 6:45 — nagduman sa Recruiting Office. Kinalbo an payo ni Kevin + mga bakuna — nanumpa mga 10:15. Nagpaaram —
>
> Ken, Martes 27 Mayo 1975

> An aldaw kan panunumpa ni Kevin sa Subic! Dios, pakusogon mo siya sa gabos na paagi!
>
> Diary ni Mary Lou, Martes 27 Mayo 1975

Nahanap ni Gordon an mga slide kan agang iyan: si Kevin, kalbo, nanunumpa sa gilid kan bandera, asin sa lamesa kan recruiter kaiba an saiyang mga papeles, nakasul-ot nin kahel na kamiseta. Si Kevin mismo an nagsasaysay kan aldaw na iyan sa The Gate at Subic.

Ngunyan si Kevin na an Marinero

Pakaagi nin sarong taon nasa harong na an pamilya sa Kansas, asin may surat na nag-abot hale sa ibong kan Pacific. Ipinasa iyan ni Ken sa Woodside:

> Kaining semana nabaretaan mi na an samuyang pinakamatuang aking lalaki, si Kevin, nasa Philippines na ngunyan. Nag-entra siya sa Navy duman sarong taon na an nakaagi. … Isinurat niya na posibleng an saro sa saiyang mga Cristianong amigo hale sa barko makakaiba niya sa nagkapirang kabtang kaining biyahe.
>
> Ken asin Mary Lou sa Woodside Bible Chapel, Mayo 1976

Sarong Cristianong marinero, kaiba sa saiyang gilid an sarong amigo hale sa saiyang barko, nagsasakat sa bukid pasiring sa Baguio sa saiyang day-off na weekend. Walong taon bago kaiyan, an mga Cristianong marinero iyo an mga lalaki kan Canberra sa sala sa Malvar. Ngunyan si Kevin na an marinero.

Manongod sa Sadiri Niyang Aki

Isinurat ni Ken kan Enero 1968 na naghahangad siya na an nagkapira sa mga servicemen na iyan *"magbalik digdi sa ngapit tanganing makilaban sa ibang gera, na an Espada kan Espiritu an sainda armas."* Dai niya aram na an saiyang ipinag-aampo iyo an sadiri niyang aki.

> **Hilinga, magigibo ako nin bagong bagay; ngunyan matubo na ini; dai daw nindo ini maaaraman? Magigibo ako nin dalan sa kaawagan, asin mga salog sa disyerto.**
>
> Isaiah 43:19, an bersikulo na isinurat ni Ken asin Mary Lou na itinao sainda kan Kagurangnan kan Enero 1967, nakaimprenta sa parehong surat-pag-ampo kan Enero 1968

Asin kun ano an magigin kahulugan kan "ipag-ampo na matapos na nin madali an gerang ini," sabi ni Gordon, iyo an natatada kan istorya.

Hale sa surat ni Ken sa Woodside kan 10 Enero 1968 asin sa sainda surat-pag-ampo kan Enero 1968, sa mga diary ni Ken kan 1968 asin 1975, sa planner ni Mary Lou kan 1968 asin sa saiyang diary kan 1975, sa sainda surat sa Woodside kan Mayo 1976, asin sa istorya ni Gordon na "Pray That This War Would Be Over Soon" (The Malvar Years, 13; 19 Okt 2026).

An mga Sarhento

> Dangan sinabi ni Agripa ki Pablo, Haros mo na ako napapatubod na magin Cristiano.
>
> Acts 26:28

Magin onesto kita, sabi ni Gordon: an sarong first sergeant bakong lalaki na madaling makangalas. Nahiling na niya an gabos na palusot, nadangog an gabos na istorya, asin nakapagmartsa na nin mas dakol na hoben na lalaki sa parade ground kisa sa mamimidbid kan kadaklan sa sato. Kun gusto mong madara an sarong first sergeant sa ano man, dapat talagang seryoso ka.

An Philippine Military Academy harani sana sa dalan hale sa 55 Malvar. Kan Pebrero 1968 an sarong first sergeant kan saindang staff, si Sergeant Jaleco, nagluwas sa diary ni Ken, nag-aadal kan *What the Bible Teaches*, an course na nagdara ki Evelyn Balanag sa Kagurangnan. Inapod siya ni Ken na "sarong lalaki na haros nadara na kan mga Mormon." Asin napansin niya kun siisay an enot na nag-course: "An saiyang agom an nagkaigwa kaiyan."

Haros

Pareho an isinurat ni Mary Lou kan Lunes, asin siniksik niya an duwang tataramon sa ibabaw kan linya:

> (haros mormon) Sgt. Jaleco Nag-aadal kan course. Gustong mag-atender sa klase kan Domingo nin banggi.
>
> Diary ni Mary Lou, Lunes 19 Pebrero 1968

Haros. Dakol an ginigibo kan sadit na tataramon na iyan sa Biblia. Iyan an sinabi ni Hadi Agripa ki Pablo. Asin digdi iyan, nakasurat sa gilid kan diary ni Mary Lou, manongod sa sarong sarhento.

Nag-atender siya sa klase kan Domingo nin banggi. Asin bakong solo siya:

> Si ML may 3 sa saiyang klase asin ako kaiba ko si Fred, Sgt Jaleco + 2 pang Sgts. Pagal alagad tunay na kaogmahan.
>
> Diary ni Ken, Domingo 10 Marso 1968

Sabi ni Jaleco Ligtas Na Siya

Pakaagi nin sarong semana, napansin ni Mary Lou kun ano an ginagastos kan iba sa sainda tanganing makaduman:

> Duwa sa mga nag-abot sa Bible Study an nagbaya nin iba pang importanteng gibohon. 5 lalaki 2 babayi. Si Sgt. Jaleco interesadong marhay.
>
> Diary ni Mary Lou, Domingo 17 Marso 1968

Dangan, kan Mayo, napano an harong sa Bible study, asin pakatapos may ipinahayag an sarhento. Isinurat iyan ni Ken na may onestidad nin sarong tawo na nagbibilang kan iskor:

> Pinakadakulang Bible Study sagkod ngunyan. 7 babayi 6 lalaki kaiba kami. … Sa sainda after meeting session sa mga Balanag sabi ni Jaleco ligtas na siya. Sabi ni Ascension bako pa.
>
> Diary ni Ken, Domingo 5 asin Lunes 6 Mayo 1968

Dai nakipagtalo si Ken sa siisay man sa duwa. Isinurat niya iyan asin nagpadagos sa pagtukdo. Mas simple an pagkasurat ni Mary Lou sa saiyang notebook kan mga taon ninda sa Baguio: an mga sarhento naligtas kan huring kabtang kan spring kan 1968.

Nag-aampo nin Mga Taon

Kan Setyembre duwa na sinda. Si Sergeant Badilla nagpoon nang mag-atender, asin an duwang lalaki nagsasarabay sa pagsakat sa bulod kun banggi:

> Si Sgt Jaleco + Sgt Badilla digdi nin 6:30 — Inadalan mi an Ex 34 sa QT. — pinag-olayan an mga hapot sa Biblia.
>
> Diary ni Ken, Biyernes 20 Setyembre 1968

Exodo 34: Si Moises nagbalik pasakat sa bukid para sa ikaduwang set nin mga lapidang gapo, asin nagbaba na nagliliwanag an saiyang lalawgon. Duwang militar sa sarong sala sa bukid, nagbabasa manongod sa sarong tawo sa bukid. Kan Oktubre, may sinabi an mas matuninong sa sainda na gustong girumdomon ni Ken:

> Si Sgt. Badilla nagpahayag kan saiyang interes sa pag-ampo — nag-aampo na nin solong pag-ampo poon pa nin mga taon.
>
> Diary ni Ken, Domingo 13 Oktubre 1968

May sarong tawo na nakikipag-olay na sa Dios sa kampong militar na iyan haloy na bago pa nag-istar an sarong pamilyang Amerikano sa itaas kan dalan.

Si Jaleco Nagtukaw Kaiba Mi

Nagsurat si Ken sa simbahan sa Woodside kan parehong semana, asin an mga sarhento nalaog sa lista:

> Kaya naghahagad kami saindo na ipag-ampo nindo nin espesipiko an masunod: si Fred asin Evelyn Belaneg; si Rizalina; si Sgt. Jaleco asin si Sgt. Bedille hale sa staff kan Military Academy.
>
> Ken sa mga Taga-Woodside, 17 Oktubre 1968

Bago an Pasko nagbaba an pamilya sa Academy tanganing hilingon an mga kadete. Dakulang aldaw iyan para sa gabos:

> Nagduman sa PMA — nahiling an Karate, Silent Drill + March. Si Jaleco nagtukaw kaiba mi. Nagdangog nin 1130 para sa desisyon kan Apollo 8 na magduman sa bulan.
>
> Diary ni Ken, Sabado 21 Disyembre 1968

An first sergeant, nasa grandstand kaiba an mga Engle, mantang an bilog na kinaban naghahalat na madangog kun ipapadara an tolong Amerikano pasiring sa bulan.

Sarong Tunay na Paratubod

> Asin an mga bagay na nadangog mo sako sa atubangan nin dakol na saksi, ipagkatiwala mo man iyan sa mga tawong maimbod, na makakapagtukdo man sa iba. Kaya ika, magtiis ka nin kasakitan, arog sa sarong marahay na sundalo ni Jesu-Cristo.
>
> 2 Timothy 2:2–3

Iyo iyan an duwang bagay na pinakaaram kan sarong first sergeant: mga tawong maimbod, asin kasakitan na tinitiis. Kan Setyembre 1969 nakipagtukaw si Ken ki Jaleco sa bilog na banggi, asin kan sunod na banggi nagbalik an duwang sarhento:

> Pinalipas an banggi kaiba si F/Sgt Jaleco. Sa pagmate ko tunay siyang paratubod. … Si Jaleco + Badilla digdi — inagihan an 4 laws. Sa pagmate ko may pakinabang an duwang banggi na ini.
>
> Diary ni Ken, Huwebes 25 asin Biyernes 26 Setyembre 1969

Sarong taon asin kabangang pakatapos kan "sabi ni Jaleco ligtas na siya," andam na si Ken na isurat iyan sa sadiri niyang mga tataramon. Kan taon na iyan an duwang sarhento kaiba sa mga binautismohan sa enot na bautismo kan sadit na simbahan.

Si Jaleco an Nagpadagos sa Klase

Dangan nag-abot an Domingo na dai makakaduman si Ken sa duwang lugar sa parehong oras. May saro na nagduman sa poste nin kuryente kan banggi:

> Nin 2 AM - may nagputol nin 2 wire sa poste pasiring sa mga Malicdem — kaya an 2 harong digdi mayo nin kuryente. Mga pulis na may flashlight sa gilid kan bulod. Si Fred may responsibilidad huli ta harani na an eleksyon. Kaya si Jaleco an nagpadagos sa klase.
>
> Diary ni Ken, Domingo 19 Oktubre 1969

Mayo nin kuryente. Mga pulis sa gilid kan bulod. Si Fred inapod sa ibang lugar. Kaya nagtindog an first sergeant asin nagtukdo sa klase. Kun mayo an opisyal, an first sergeant an nagpapangenot sa formation.

Kan Enero, mantang nagkapirang bulan na sana bago an furlough, nagsasakat pa giraray an duwang lalaki sa bulod:

> Bible study kaiba si Jaleco & Badilla — marahay nin marhay na oras sa Tataramon.
>
> Diary ni Ken, Biyernes 23 Enero 1970

An Saiyang Agom an Nagkaigwa Kaiyan

Alagad may sarong bagay na itinago pa, sabi ni Gordon, asin iyo iyan an pinakamarahay na kabtang.

Kan Mayo 1970 nag-uli an pamilya sa Kansas para sa furlough. Isinurat ni Ken kan nakaaging summer na kun maghali na sinda, an mga paratubod kaipuhan nang magtindog sa sadiri ninda. Mayo siya duman tanganing mahiling an nangyari pakatapos. Alagad sa likod kan saiyang diary isinurat niya an lista nin mga pangaran sa irarom kan titulong "Baptized 28 Feb 71." Harani sa pinakababa:

> `Mrs Felisa Badilla / Mrs. Milagros Jaleco / Sandra, Sonia / Marilou, Lourdes`
>
> Diary ni Ken kan 1971–72, lista sa likod, "Baptized 28 Feb 71"

Nagigirumdoman nindo kun siisay an nag-course bago an first sergeant? "An saiyang agom an nagkaigwa kaiyan." Pakaagi nin tolong taon an saiyang pangaran nasa lista kan bautismo.

Si Jaleco an Nagtao nin Mensahe

Kan Hulyo 1973 nagbalik si Ken asin Mary Lou sa Baguio. Nag-retiro na si Jaleco sa Academy mantang mayo sinda; sibilyan na siya ngunyan. Kan Nobyembre kan taon na iyan nagkaigwa an simbahan nin klase manongod sa bautismo, asin isinurat ni Ken kun siisay an nagtaram:

> `Si Jaleco nagtaram manongod sa Trinidad / Huring klase manongod sa Bautismo`
>
> Diary ni Ken, Domingo 18 Nobyembre 1973

An lalaki na haros nadara na kan mga Mormon nagtindog sa atubangan kan sadit na simbahan asin nagwalat manongod sa Ama, sa Aki asin sa Espiritu Santo.

Pakaagi nin sarong semana nagkaigwa nin bautismo. An mga pangaran nasa sulat-kamot ni Ken, sunod-sunod sa irarom kan lambang saro, asin an huri sa lista saro sa sadiri niyang mga aki:

> `Bautismo sa Calvary Chapel … Rafael Buendia / Stan Engle / Si Jaleco an nagtao nin mensahe — Badilla chairman + ako an nagbautismo.`
>
> Diary ni Ken, Domingo 25 Nobyembre 1973

Faithful Men

Si Stan nagbaba sa tubig kaiba an saiyang tatay. Si Sergeant Badilla, an lalaki na nag-aampo na nin mga taon, an nagpangenot sa pagsamba. Asin si Ruperto Jaleco, an lalaki na inapod ni Ken na "sarong tunay na paratubod," an nagtao kan mensahe.

Duwang lalaki na ipinahagad kaidto ni Ken sa Woodside na ipag-ampo, nagwalat asin nagpangenot sa bautismo kan sadiri niyang aki. Mga tawong maimbod, na makakapagtukdo man sa iba. Kan 1974 duwa sinda sa enot na tolong elder kan simbahan, kaiba si Fred Balanag.

Asin kun ano an magigin kahulugan kan "haros nadara na kan mga Mormon," sabi ni Gordon, iyo an natatada kan istorya.

Hale sa mga diary ni Ken kan 1968–1973, sa diary ni Mary Lou kan 1968 asin sa saiyang notebook kan mga taon sa Baguio, sa surat ni Ken sa Woodside kan 17 Oktubre 1968, asin sa istorya ni Gordon na "The Sergeants" (The Malvar Years, 14; 22 Okt 2026).

Suwerte Kang Marhay na Aki

> An KAGURANGNAN an magbabantay saimo sa gabos na maraot: babantayan niya an saimong kalag.
>
> Psalm 121:7

Magbalik kita pasakat sa bukid, sabi ni Gordon. Asin ini para sa aking lalaki na nagbaba kaiyan nin mas dalidali kisa sa siisay man.

An lambang pamilya sa sarong bulod may patakaran manongod sa bulod. An Malvar Street pababa hale sa harong, asin sa sarong lugar sa ibaba, sa harong kan mga Malikdem, dai na ini kalye kundi sarong padulasan. Si Ken mismo an nagsaysay kan istorya pakaagi nin nagkapirang semana, sa sarong surat sa mga amigo, asin pinoonan niya sa patakaran:

> Haloy na kaming nagbutang nin limite na dai sinda dapat lumampas sa mga Malikdem kun sain nagpopoon nang magtiripid an dalan. Si Evelyn Balanag asin si Mrs. Malikdem parehong nagtaram ki Kevin kan hapon na iyan manongod sa kadalion kan saiyang pagbiyahe.
>
> Surat ni Ken asin Mary Lou sa mga amigo, Nobyembre 1968

Duwang gurang na babayi, sa sarong hapon, parehong nagsasabi sa parehong aking lalaki na hinayhinayon. Onse anyos si Kevin. Aram nindo na an nangyari pakatapos.

Mayo nin Preno

Aram man iyan ni Ken:

> Kaya, lumampas siya sa limite asin mantang nagbababa sa matiripid na bulod na iyan pasiring sa Pines City Baptist nabulos an kadena. … Basta nasa bulod siya asin nagbababa na mayo nin preno.
>
> Surat ni Ken asin Mary Lou sa mga amigo, Nobyembre 1968

Mayo nin kadena, mayo nin preno, asin sarong matiripid na bulod. Asin sa ibaba:

> Diretso siya sa sarong hedge sa ibaba asin sa sarong bakod na mga poste nin asero na may matatarom na punta sa ibabaw. Naitapok siya pa-itaas asin linampasan an bakod pasiring sa natad...sa semento.
>
> Surat ni Ken asin Mary Lou sa mga amigo, Nobyembre 1968

Mga poste nin asero na may matatarom na punta. Linampasan an ibabaw kaiyan. Sa semento.

Pag-omawon Siya

Mayo duman si Ken. Nasa ibaba siya kan bukid, sa Manila, nagre-record nin mga programa sa estasyon nin radyo. Sa pahina kan saiyang diary para sa semanang iyan, an bareta nag-abot sa duwang linya, an saro sa ibabaw kan saro, asin sa gilid kan enot, sa margin, nagsurat siya nin duwang tataramon asin linineahan iyan: "Pag-omawon Siya."

> Sa Baguio si Kevin nagkaigwa nin aksidente — bike pababa sa Malvar — linampasan an bakod. Mayo nin nabaling na tulang. Si Belang nag-istar digdi. … Sa DZAS 1PM - 5PM. May tawag sa telepono hale ki ML mantang andam na ako magduman sa SIL — an aksidente ni Kevin.
>
> Diary ni Ken, Lunes 28 asin Martes 29 Oktubre 1968

Duwa an lalaki sa saysay ni Ken asin Mary Lou manongod sa banggi na iyan, sabi ni Gordon. An saro sarong doktor na nakasul-ot nin puting coat na may X-ray sa saiyang kamot, asin sinasabi niya an tataramon na sinasabi kan gabos: suwerte. "Suwerte kang marhay na aki."

Suwerte

An saro pa iyo an kagsadiri kan harong, si Dr. dela Rosa, an parehong lalaki na nag-entra sa sarong driveway sa likod kan pamilya kan Mayo 1967 na may harong na mayo nin naghahanap. Mayo siyang sinasabing tataramon. Nagtutokdo sana siya pa-itaas.

Si Ken nag-uyon sa kagsadiri kan harong.

> Huli ta ipagbubuot niya an saiyang mga anghel manongod saimo, tanganing bantayan ka sa gabos mong dalan. Kakaputan ka ninda sa sainda mga kamot, tanganing dai mapasampog an saimong bitis sa gapo.
>
> Psalm 91:11-12

Dangan nagdarani an mga kataed, arog kan ginigibo kan mararahay na kataed:

> Si Mary Lou nag-istar sa ospital kaiba siya sa sarong banggi. Si Fred asin Evelyn Balanag nag-istar digdi sa harong kaiba an mga aki. An gabos na kataed sa palibot mapagtabang asin mabuot nin marhay.
>
> Surat ni Ken asin Mary Lou sa mga amigo, Nobyembre 1968

An Tamang Oras kan Kagurangnan

Si Fred asin Evelyn. Walong bulan bago kaiyan sinda an mag-agom na harani sana sa kalye na dai pa nakakamidbid sa Kagurangnan. Ngunyan sinda an nagpupuyat sa 55 Malvar kaiba si Becky, Karen, Stan asin Gordon tanganing si Mary Lou makapagpuyat sa ospital kaiba si Kevin. Nagbiyahe pauli si Ken tolos pakatapos kan recording asin naabotan niya si Kevin "nakahigda — may kadikit na paghubag."

Kaya ginibo kan pamilya an pirmeng ginigibo kan pamilyang ini. Nag-plano sinda nin sarong party para sa Dios: sarong banggi nin pagpasalamat, mga sarong semana pa, para sa gabos na nagtabang, na may Moody film, an *God of Creation*, na dinara ni Ken hale sa Manila. Andam na an gabos.

Asin kan banggi bago kaiyan, nagtunog na naman an telepono. Si Dave Silver iyan, an agom kan pinsan ni Ken na si Orla Robson, sarong major na bago pa sanang ipinadara sa Filipinas kaiba an Air Force, nag-tawag hale sa Clark Air Base.

> `Nag-tawag si Dave hale sa Clark. Pinakiusapan siya na magsakat digdi.`
>
> Diary ni Ken, Lunes 4 Nobyembre 1968

Mga 50 an Digdi

Nag-abot siya. Nag-abot siya nin alas onse kan sunod na aga, asin kan banggi na iyan nagtindog siya sa sala asin nagtao kan saiyang testimonya. An linya ni Ken para sa aldaw na iyan:

> thanksgiving service — naka-plano na ini (An tamang oras kan Kagurangnan) Si Dave nagtao nin testimonya. Ipinahiling mi an God of Creation na de kolor. Mga 50 an digdi PMA, mga kataed asin iba pa
>
> Diary ni Ken, Martes 5 Nobyembre 1968

Naka-plano na ini. An tamang oras kan Kagurangnan. Asin sa surat sa mga amigo:

> An mga tawo hale sa Philippine Military Academy nagpadara nin duwang jeep na puno kaya talagang itinaong-tao kan Kagurangnan an oras na madigdi si Dave.
>
> Surat ni Ken asin Mary Lou sa mga amigo, Nobyembre 1968

Duwang jeep na puno hale sa Academy, kun sain an mga sarhento.

Puwede Kutang Nangyari

Asin sa pintuan, mantang an singkuenta nag-uuli sa kadikloman, hulaan nindo kun siisay an nagtatao sainda nin literatura kan ebanghelyo:

> Si Kevin asin an mga aking lalaki nagtao nin literatura mantang naghahali sinda. … Si Kevin dai nakapag-eskwela nin labi-labi sana sa sarong semana.
>
> Surat ni Ken asin Mary Lou sa mga amigo, Nobyembre 1968

Saro pang bagay manongod sa Martes na iyan. Ika-5 iyan kan Nobyembre, 1968, Aldaw nin Eleksyon sa America. Pakaagi nin duwang aldaw nagsurat nin madali si Ken nin sarong nota para ki Tiyo Kevin asin Tiya Eloise, asin dai niya napugulan an sadiri:

> Si Dave Silver kaiba mi kan Martes (Aldaw nin Eleksyon) Iyo, para ki NIXON ! Marahay nin marhay an samuyang oras kaiba si Dave....bako si Nixon.
>
> Ken ki Kevin asin Eloise Dyer, 7 Nobyembre 1968

Asin sa irarom mismo kaiyan, sa dakulang letra:

> PAG-OMAW: Si Kevin nagkaigwa nin aksidente sa bike na puwede kutang nagin seryoso nin marhay.
>
> Ken ki Kevin asin Eloise Dyer, 7 Nobyembre 1968

Puwede kutang. Iyan an pinakamapagpasalamat na tataramon sa Ingles, sabi ni Gordon. An kadaklan sa ginigibo kan Dios para sato nasa "puwede kutang nangyari," asin dai ta iyan nahihiling. Kan semanang iyan, sa Malvar Street, nahiling ninda iyan.

Pabalik Pababa sa Bukid

Dai naghaloy si Dave. Kan sunod na aga, bago pa magliwanag, dinara siya ni Ken asin ni Stan pabalik pababa sa bukid pasiring sa Clark:

> Nagbangon nin 4AM. Kaiba si Stan mantang dinara mi si Dave sa Clark. Naihatod siya sa Oasis nin 9AM. Nasa harong na nin 3 PM. Pagal nin marhay (Nag-untok kami sa mga Bingham)
>
> Diary ni Ken, Miyerkoles 6 Nobyembre 1968

Asin kan parehong semana kaaldawan ni Stan. Isinurat iyan ni Ken sa parehong pahina:

> Si Stanley — 9 anyos na. Sineliberar kan banggi.
>
> Diary ni Ken, Nobyembre 1968

Alagad may sarong bagay na itinago pa, sabi ni Gordon, asin iyo iyan an pinakamarahay na kabtang.

An suwerte dai nagpaplano nin pagpasalamat sarong semana bago pa, dangan ipapadara an parataram kan banggi bago kaiyan. Asin an suwerte dai nagbabalik. Si Dave Silver nagbalik.

Sarong Camera

Pakaagi nin sampulong bulan, kan Agosto 1969, nagsakat na naman siya sa bukid. Harani na an ika-12 na kaaldawan ni Kevin, asin isinurat ni Ken:

> `Dinara kami ni Dave sa John Hay. An bilog na pamilya nagkawat nin miniature golf. Dangan dinara kami sa Bx. Si Kevin nakakua nin 16mm Minolta para sa saiyang kaaldawan.`
>
> Diary ni Ken, Agosto 1969

An lalaki na nagsakat sa bulod tanganing magpasalamat para ki Kevin nagbalik pasakat sa bulod, asin iyo iyan an aldaw na nakakua si Kevin nin camera. An parehong aking lalaki na, sarong taon asin kabanga bago kaiyan, ginastos an sadiri niyang beinte kuatro pesos sa sarong camera asin "nagpoon nin negosyo na pagretrato para sa iba."

An doktor inapod siyang suwerte. An kagsadiri kan harong nagtokdo pa-itaas. An ama nagsurat nin "Pag-omawon Siya" sa margin asin linineahan iyan, tanganing dai niya malingawan kun arin an tama.

Hale sa mga diary ni Ken kan 1968 asin 1969, sa itinipang surat ni Ken asin Mary Lou sa mga amigo kan Nobyembre 1968, sa surat ni Ken ki Kevin asin Eloise Dyer kan 7 Nobyembre 1968, asin sa istorya ni Gordon na "You Are a Very Lucky Boy" (The Malvar Years, 15; 29 Okt 2026).

Si Karen May Klase Ngunyan na Aldaw

> Tukdoan an aki sa dalan na dapat niyang lakawan: asin kun gurang na siya, dai siya mahali duman.
>
> Proverbs 22:6

Ini para ki Karen, sabi ni Gordon, kaiba si Ken asin Mary Lou: Enero sagkod Agosto 1969, sa 55 Malvar sa Baguio.

Magin onesto kita: an kadaklan sa sato dai na nakakagirumdom kan enot na beses na pinagtiwalaan kita nin sarong bagay. Nangyayari iyan sa sarong ordinaryong Sabado, asin mayo nin nagpapahayag nin speech.

An Enero 1969 nagpoon sa sarong pagpaaram. Si Lola Leonard asin si Tiya May nagdigdi pa sa Filipinas para sa Pasko, asin kan ika-3 kan Enero dinara sinda kan pamilya sa airport sa Manila. Isinurat ni Mary Lou kan banggi na iyan:

Sobrang Magayon para Magdanay

> Faith Academy, Military Cemetary, nagpamanggihan sa airport & dangan an makulog na oras nin pagpaaram. Garo dai matuohan na kaipuhan na sindang maghali nin siring kadali. Magayon nin marhay an 3 semana. Sobrang magayon para magdanay.
>
> Diary ni Mary Lou, Biyernes 3 Enero 1969

An mga retrato ni Gordon hale sa bisitang iyan nagpapahiling kan SAS DC-8 sa field sa Manila, si Lola Leonard asin si Tiya May Arnold na nagbababa sa hagdan kaiyan, an duwa sinda sa memorial chapel sa Manila, asin an duwa sinda sa Baguio.

Asin dangan, kan enot na Sabado pakapoon kan eskwelahan, may duwang linya, saro sa lambang diary, manongod sa parehong bagay. Si Ken an enot na nagsurat, sa ibabaw kan saiyang pahina:

> Si Karen nagpoon nin mga klase para sa mga aki.
>
> Diary ni Ken, Sabado 11 Enero 1969

Mga 20 na Aki

Siniksik ni Mary Lou an saiya sa tahaw kan pagkua kan mantel ni Lola asin pagbayad kan arkila:

> Si Karen may klase ngunyan na aldaw. Mga 20 na aki.
>
> Diary ni Mary Lou, Sabado 11 Enero 1969

Beinteng aki. Asin an maestra trese anyos. Dai pa magigin katorse si Karen sagkod Abril.

Isip-isipa tabi kun ano an kaipuhan para kaiyan. Beinteng aki an nakatanaw saimo, asin trese anyos ka sana. An mga retrato ni Gordon hale sa mga taon na iyan nagpapahiling saiya na may flip chart, asin sa atubangan kan pisara, na may kuartong puno nin mga aki sa saiyang atubangan.

> Dai tabi tugotan na may tawong magmenos sa saimong pagkahoben; kundi magin halimbawa ka sa mga paratubod, sa pagtaram, sa pagbuhay, sa pagkamoot, sa espiritu, sa pagtubod, sa kalinigan.
>
> 1 Timothy 4:12

Sarong Barya na Diyes Sentimos

Kan parehong semana, abala an pamilya sa pagigin pamilya. Kan Lunes nin banggi si Gordon na apat na taon an edad nakalunok nin sarong diyes sentimos. Isinurat ni Ken, na seryoso an lalawgon:

> Si Gordon nakalunok nin sarong 10¢ centavos — garo mayo man nin problema
>
> Diary ni Ken, Lunes 13 Enero 1969

Asin si Mary Lou, kan sunod na aldaw, na mas dai pa seryoso an lalawgon:

> Nag-bake nin birthday cake para sa maestra ni Karen. … An .10¢ ni Gordon nagluwas sa potty nin udto. Ogmang-ogma kami manongod kaiyan.
>
> Diary ni Mary Lou, Martes 14 Enero 1969

Kun makalunok ka nin barya sa edad na apat, sabi ni Gordon, an marahay na bareta iyo na isusurat kan saimong ina kun nuarin mismo iyan nagbalik saimo.

Sarong Cake para sa Maestra

Hilinga tabi kun ano pa an nasa entry na iyan. Si Mary Lou nag-bake nin birthday cake para sa maestra ni Karen. Asin pakaagi nin duwang aldaw:

> `Birthday cake Č Karen sa eskwelahan.`
>
> Diary ni Mary Lou, Huwebes 16 Enero 1969

Kaya ayan si Karen, sa semana na nagpoon siyang magtukdo, nagdadara nin cake sa eskwelahan para sa sadiri niyang maestra. Estudyante sa aga, maestra kun Sabado. Arog kaiyan sa pamilya kan Dios: nakakanuod ka sa saro, asin ipinapasa mo man iyan sa iba.

Kan sunod na Sabado, isinurat giraray iyan ni Ken:

> `Si Karen nagkaigwa nin klase — marahay na grupo.`
>
> Diary ni Ken, Sabado 18 Enero 1969

Lambang Saro
May Sadiring Klase

Kan Hunyo may mga aki na sa Sunday school na naggigibo nin finger puppets asin nagkakanta, kaiba si Karen asin si Gordon na sadit pa. Asin kan Agosto an sala sa 55 Malvar may sadiri nang Sunday school. Kan nagsurat si Ken sa mga amigo sa America tanganing ipahagad na ipag-ampo ini, inilista niya an mga maestro:

> An propesor nagtutukdo nin klase asin siring man an saiyang agom. Si Becky asin si Karen, an samuyang pinakamatuang mga aking babayi, lambang saro may sadiring klase asin ako may klase. Si Mary Lou an nagtotokar kan piano. Mga 30 sagkod 40 an nag-aatender sa lambang aldaw kan Kagurangnan.
>
> Surat-pag-ampo ni Ken asin Mary Lou, Agosto 1969

Si Becky asin si Karen, an samuyang pinakamatuang mga aking babayi, lambang saro may sadiring klase. Katorse asin kinse na sinda kaidto, asin nakalista kaiba an sarong propesor sa unibersidad. (Kan parehong bulan, sa pinakamakapaluya na weekend sa gabos, may helang si Becky asin dai nakapagtukdo.)

> Dai mi iyan itatago sa sainda mga aki, ipapahiling mi sa masunod na henerasyon an mga pag-omaw sa KAGURANGNAN, asin an saiyang kusog, asin an saiyang makangangalas na mga gibo na saiyang ginibo.
>
> Psalm 78:4

An Flannelgraph

Alagad may sarong bagay na itinago pa, sabi ni Gordon, asin iyo iyan an pinakamarahay na kabtang.

Pakaagi nin trenta y dos na taon, kan Pebrero 2001, nagtukaw si Mary Lou sa atubangan kan saiyang computer sa Abilene, may niyebe sa luwas, tanganing magsurat sa mga dating amigo sa Filipinas, si Fe asin si Felix. Isinaysay niya sainda an manongod sa lambang saro sa mga aki. Asin kan nag-abot siya ki Karen, ini an isinurat niya:

> Si Karen asin an saiyang agom na si Patrick ogmang-ogma sa kansas City. … Abala sinda nin marhay sa kapilya na pinag-aatenderan ninda asin sinda an nangengenot sa trabaho para sa mga aki. Nagigirumdoman ko na si Karen magaling nin marhay sa mga aki sa Philippines. Sa Baguio, may children's club siya sa samuyang carport...asin naggamit siya nin flannelgraph, dakol na ;music asin marahay an saiyang paggibo. Si Becky an nagtabang saiya.
>
> Mary Lou ki Fe asin Felix, 3 Pebrero 2001

Siya an nangengenot sa trabaho para sa mga aki. Pakaagi nin trenta y dos na taon, sa ibang nasyon, sa ibang kapilya, an aking babayi na nagpoon sa beinteng aki sa sarong Sabado sa Baguio ginigibo pa giraray iyan.

Asin an saiyang ina, na nagsurat nin "Mga 20 na aki" sa sarong sadit na Sandoz diary kan 1969, nagigirumdoman pa an flannelgraph.

Hale sa mga diary ni Ken asin ni Mary Lou para sa Enero 1969, sa surat-pag-ampo ni Ken asin Mary Lou kan Agosto 1969, sa surat ni Mary Lou ki Fe asin Felix kan 3 Pebrero 2001, asin sa istorya ni Gordon na "Karen Had Class Today" (The Malvar Years, 16; 2 Nob 2026).

An Paghona Niya Dai Pa Ako Nagtapok nin Ano Man

> Mag-ipon kamo para sa saindong sadiri nin mga kayamanan sa langit, kun sain dai nakakaraot an anay o an lawang, asin kun sain an mga parahabon dai nakakalaog o nakakahabon.
>
> Matthew 6:20

Ini hale sa Marso asin Abril 1969 sa 55 Malvar sa Baguio, sabi ni Gordon, kaiba si Ken asin Mary Lou.

An lambang mag-agom, garo baga, may saro na paratago asin saro na paraitapok. Asin kadaklan an lambang saro matuninong na sigurado na an saro an problema.

Sa 55 Malvar, kan spring kan 1969, aram ta kun siisay an arin, huli ta an duwa sinda nagsurat kaiyan. Alagad enot, may sarong sadit na aking lalaki na may helang.

Grabeng Sipon + Croup

Kan Lunes, ika-24 kan Marso, sa irarom sana kan sarong nota na si Ken nagtatrabaho sa sarong barrel, isinurat ni Mary Lou:

> Si Gordon may helang, nakahigda, may grabeng sipon + croup.
>
> Diary ni Mary Lou, Lunes 24 Marso 1969

Apat na taon si Gordon, asin harani na an saiyang ikalimang kaaldawan. Kan Miyerkoles nin banggi mas grabe na. An linya ni Ken sa pinakababa kan pahina halipot, arog kan saiyang mga linya kun haloy an banggi:

> Si ML nagpuyat nin haros bilog na banggi kaiba si Gordon — kalintura 103+
>
> Diary ni Ken, Miyerkoles 26 Marso 1969

An mga retrato ni Gordon hale sa spring na iyan nagpapahiling saiya na nakahigda sa 55 Malvar na may headphones asin an tape recorder.

Nagadan si Eisenhower Ngunyan na Aldaw

Asin si Mary Lou, kan sunod na aldaw:

> Si Gordon grabe an helang sa bilog na banggi. Dai mapababa an kalintura. Si Mendoza wara sa banwaan. … Kinansela an dinner date. … An kalintura ni Gordon nagbaba nin 10 p.m.
>
> Diary ni Mary Lou, Huwebes 27 Marso 1969

Dangan nag-abot an Biyernes. Sa ibabaw kan saiyang pahina, sa margin, nagsurat si Mary Lou nin tolong tataramon, “Nagadan si Eisenhower ngunyan,” asin sa irarom kaiyan, an bareta na mas mahalaga sa harong na iyan:

> Ipina-check si Gordon sa ospital. Ginibo an blood work. … Sarong sadit na aki na nagkahelang. Nagkatrangkaso ako ngunyan nin udto & talagang makulog an pakamate ko.
>
> Diary ni Mary Lou, Biyernes 28 Marso 1969

Sadit na Aki na Nagkahelang

Sarong sadit na aki na nagkahelang. Madadangog mo an sarong ina sa mga tataramon na iyan. May retrato hale sa bulan na iyan ni Mary Lou na nagbabasa ki Gordon sa higdaan.

Si Ken, sa parehong aldaw, inenot an marahay na kabtang:

> An kalintura nagbaba kan nakaaging banggi … Kan nag-uli si ML nin udto dai marahay an saiyang pakamate + nakahigda siya sa kadaklan kan natatadang aldaw.
>
> Diary ni Ken, Biyernes 28 Marso 1969

Kaya ngunyan duwa na an may helang. An Sabado nagdara nin kadikit na ginhawa asin, para sa sarong pamilya na taga-Kansas, sarong makangangalas na bareta hale sa America:

> Si Eisenhower ilulubong sa Abilene, Kansas! Si Gordon nag-ayo nin marhay. Nagpopoon nang magkakan nin kadikit.
>
> Diary ni Mary Lou, Sabado 29 Marso 1969

Si ML Nag-istar Kaiba si Gordon

Kan Domingo, nagtukdo si Ken kan saiyang klase sa John Hay asin isinurat kun siisay an mayo:

> `Saro na namang dakulang klase sa John Hay. Si ML nag-istar kaiba si Gordon.`
>
> Diary ni Ken, Domingo 30 Marso 1969

An mga retrato ni Gordon nagpapahiling kan duwa sinda kan spring na iyan na may mga picture book sa sofa.

Asin dangan, pakaagi nin saro o duwang aldaw, nag-abot an ikalimang kaaldawan ni Gordon. Sarong semana nin kalintura, sarong biyahe sa ospital, asin sarong ina na may trangkaso man. Ano sa paghona nindo an ginibo niya kan aldaw na iyan?

Linimpyohan niya an ibaba kan harong.

Kabangang Tonelada

> Kaaldawan ni Gordon Sinulo an 1/2 tonelada nin basura na itinago poon pa kan 1951! an ibaba nagpopoon nang magluwag. Nag-imbitar ki Paul & Heather Danielson kan banggi. An mamomo ni Gordon sa pamanggihan manongod sa saiyang kaaldawan!
>
> Diary ni Mary Lou, Marso 1969

An mga retrato ni Gordon hale sa aldaw na iyan nagpapahiling saiya kaiba an duwang amigo, an saiyang birthday lunch sa sadit na lamesang bilog, asin si Karen kaiba si Gordon asin an saiyang mga amigo sa airplane party.

Kabangang tonelada. Itinago poon pa kan 1951. Bilangon nindo asin mahihiling nindo na an iba sa tambak na iyan mas gurang pa kisa sa kasal: si Ken asin Mary Lou nagpakasal kan Abril 1953. An iba kaiyan naghahalat na poon pa kan mga aldaw ni Ken bilang soltero sa Filipinas.

Magtao nin Kadikit na Lugar

May marahay sa pagkasunod-sunod kan aldaw na iyan. Dai siya naghalat na magin matoninong an buhay bago linimpyohan an kalat. Ginibo niya iyan mantang an sarong sadit na aking lalaki nag-aayo sa itaas, dangan pinatukaw niya siya sa pamanggihan asin isinurat na "an mamomo niya … manongod sa saiyang kaaldawan."

Kun beses an pinakamarahay na magigibo kan sarong pagal na puso iyo an magtao nin kadikit na lugar.

> May panahon nin pagkua, asin panahon nin pagkawara; panahon nin pagtago, asin panahon nin pagtapok.
>
> Ecclesiastes 3:6

Kan Biyernes an mga kahon na an saiyang inaasikaso. Asin digdi kinua ni Ken an saiyang pluma:

> Nagtrabaho kami bilang pamilya — si Karen + Kevin sa homework. Si ML sa mga kahon nagsasaray. An paghona niya dai pa ako nagtapok nin ano man.
>
> Diary ni Ken, Biyernes 4 Abril 1969

Sa mga Kahon Nagsasaray

An paghona niya dai pa ako nagtapok nin ano man. Bakong reklamo. Bakong pagdepensa. Sarong agom sana na nagrereport, nin patas, kun ano an paghona kan saiyang agom manongod saiya. Asin, mahihiling nindo, dai niya sinasabi na sala siya.

An mga retrato ni Gordon hale sa taon na iyan nagpapahiling ki Ken asin Mary Lou na nagkakawat nin chess, an duwa sinda sa sarong tindahan nin habol sa Baguio, an harong sa 55 Malvar, asin an Cresta Ola kan Mayo.

Alagad may sarong bagay na itinago pa, sabi ni Gordon, asin iyo iyan an pinakamarahay na kabtang.

Nagsurat man si Mary Lou sa saiyang diary kan parehong Biyernes. Asin isinabi niya sato kun ano an nahanap niya sa mga kahon na iyan.

> Sinaray an mga kahon nin sari-saring bagay & iba pa. Nahanap an postcard na ipinadara kan 1942 hale ki Ken para ki Keith.
>
> Diary ni Mary Lou, Biyernes 4 Abril 1969

Sarong Postcard Hale sa 1942

Sarong postcard. Ipinadara kan 1942, kan si Ken diyes y siyete o diyes y otso anyos asin an saiyang sadit na tugang na si Keith trese anyos, duman sa harong sa Kansas. Pakaagi nin beinte y siyeteng taon, sa ibong na lado kan kinaban, sa sarong kahon sa basement sa Baguio, yaon pa giraray iyan.

An paghona niya dai pa ako nagtapok nin ano man. Kaya, nasa kamot niya an ebidensya.

Asin an postcard bakong solong papel hale sa summer na iyan na nagdanay. May surat man na nagduman sa ibong na direksyon. Kan Agosto 1942, mantang si Ken harayo sa uma huli sa negosyo sa siyudad, an saiyang ina na si Mabel nagtukaw asin nagsurat saiya. Dai niya sinasabi sa surat kun ano an telegrama. Sinasabi niya kun ano an ginibo kaiyan sa pamahaw:

Marahay nin Marhay na Bareta

> Martes nin aga an samuyang pamahaw nagaba kan sarong telegrama ngunyan na aga, alagad kaya kong mabuhay nin nagkapirang aga na mayo nin pamahaw para sa siring kamarahay na bareta. Naghahalat na kami nin marhay sa sarong surat na nagsasaysay kan gabos manongod kaiyan. … Si Daddy nag-iisip kun igwa ka nin igong kuarta sagkod Sab. Sabi niya sabihon ko saimo na proud siya saimo.
>
> Mabel Engle ki Ken, Agosto 1942

Asin sa sunod na pahina, an pinakaaki sa harong may sadiri man na hapot:

> Dai lubos masabotan ni Elaine an gabos na kaogmahan. Gusto niyang maaraman kun an kahulugan kaiyan mauuli na si Kenneth. Dakol na pagkamoot hale sa samuya gabos, Nanay
>
> Mabel Engle ki Ken, Agosto 1942

Isinurat para sa Masunod na Henerasyon

Sarong aking lalaki na diyes y siyete anyos, harayo sa harong, asin sarong ina na nagsurat tanganing sabihon saiya na an saiyang ama proud saiya. An surat na iyan itinago man, an lambang tataramon kaiyan, pakaagi nin otsenta y kuatrong taon.

An postcard na iyan dai pa nahahanap sa archive kan pamilya. Alagad an sarong bilog na bungkos nin iba nahanap na: an mga surat ni Ken ki Keith kan 1943 asin 1944, mantang nasa Army siya, an lambang saro binasa asin isinurat giraray. Asin siring man an duwang sadit na Sandoz diary hale sa 1969, an mga diary na nagsaysay saindo kan gabos na kadadangog pa sana nindo.

An lambang istorya kaining bilog na serye yaon digdi huli ta may duwang tawo na nagsurat nin mga bagay, asin huli ta an saro sa sainda, sigurado nin marhay an saiyang agom, dai nagtapok nin ano man.

> Ini isusurat para sa masunod na henerasyon: asin an mga tawo na lalangon mag-oomaw sa KAGURANGNAN.
>
> Psalm 102:18

Hale sa mga diary ni Ken asin ni Mary Lou para sa Marso asin Abril 1969, sa surat ni Mabel Engle ki Ken kan Agosto 1942, asin sa istorya ni Gordon na “She Thinks I Have Never Thrown Anything Away” (The Malvar Years, 17; 5 Nob 2026).

Ipinaliwanag Iyan nin Malinaw sa Samuya

> Sinasabi ko saindo, na siring man magkakaigwa nin kaogmahan sa langit sa sarong parakasalan na nagsosolsol, labi pa kisa sa nobenta y nuebeng matanos na tawo na dai nangangaipo nin pagsolsol.
>
> Luke 15:7

Ining Domingo, sabi ni Gordon, iyo an huring weekend kan Agosto 1969, kan an gabos nagsala, alagad trenta y singko pa man giraray an nag-abot sa sala sa atubangan kan 55 Malvar.

Magin onesto kita: may mga weekend na garo an bilog na kinaban nagpila tanganing kontrahon an Domingo.

Kan Agosto kan 1969 nagpoon an pamilya nin sarong bagay na bago. Sagkod kaidto nag-aatender sinda sa kapilya sa Camp John Hay, an base kan mga Amerikano sa Baguio. Ngunyan magsasamba na sinda sa sadiri nindang sala sa atubangan sa 55 Malvar, an harong sa bulod. May pulang notebook si Mary Lou kan mga bagay na ginibo kan Kagurangnan kan mga taon na iyan, asin isinurat niya iyan:

Averaging 35

> Pinoonan an pagsamba sa aga sa samuyang harong. Nag-resign sa John Hay Chapel. Mga 35 an nag-aatender sa lambang pagsamba. Sarong banggi kan ipinahiling mi an “Dust or Destiny” 60 an digdi. Alagad an Weekend kan Ago 30-31 talagang nakakapaluya.
>
> Notebook ni Mary Lou na “Baguio Experiences”, p. 20, Agosto 1969

An mga retrato ni Gordon kan mga pagsamba sa sala nagpapahiling ki Mary Lou sa piano, si Lola Leonard asin an mga aki, an mga Balanag, an mga Badilla, si Sergeant Jaleco asin an mga hoben, may mga Biblia sa sainda kandong.

Talagang nakakapaluya. Dangan binilang niya an mga rason, uno sagkod singko, arog kan paglista mo kan mga salot sa Egipto:

Talagang Nakakapaluya

> 1) P.M.A. Si Sgt. Jalco abala sa pag-areglo kan lubong nin sarong 7 anyos na aki na nagadan huli sa sarong trak 2) An Parada kan Baguio Colleges nakatakda sa aga kaya sabi ni Evelyn kadikit sana sa sainda an maabot. … 4) An bebe ni Evelyn may helang - nagprobar na darahon siya nin aga sa ospital, alagad sabi ninda 9. 5) Si Becky may helang kaya dai nakapagtukdo
>
> Notebook ni Mary Lou na “Baguio Experiences”, p. 20, Agosto 1969

An sarhento iyo si Sergeant Jaleco kan Philippine Military Academy.

Sarong sarhento na nagmamondo, sarong parada, sarong bebe na may helang, sarong maestra sa Sunday school na may helang. Kun may plano an kaaway para sa weekend na iyan, kumpleto nin marhay.

35 an Nag-abot

Asin dangan an sunod mismong linya niya:

> Pirmi iyan ginigibo ni Satanas, alagad minsan siring, 35 an nag-abot. Nag-abot si Zeny Tiongson & an kadaklan sa saiyang mga aki.
>
> Notebook ni Mary Lou na “Baguio Experiences”, p. 20, Agosto 1969

Trenta y singko. Pareho sa ibang semana.

Si Zeny Tiongson an bagong kataed, sarong pamilyang militar na an harong puno nin mga aki. Apat na aldaw bago kaiyan, isinurat ni Mary Lou an semana ni Zeny, eksakto arog kan pagkasabi ni Zeny saiya:

> Sabi ni Zeny Tiongson “Lunes Mahjong, Martes Bingo, Miy. Bible Study; Huw. maj; Biy. Bingo; Sab. maj; Domingo Bible Studies.” Buhay na buhay na Bible Class.
>
> Diary ni Mary Lou, Miyerkoles 27 Agosto 1969

Makakamotan mo an saiyang onestidad. Asin ayan siya, Domingo nin aga, kaiba an kadaklan sa saiyang mga aki.

Duwang Sermon

Duwa an sermon ni Ken kan aldaw na iyan. Isinurat niya iyan sa nagkapirang tataramon:

> Pagsamba - Nagtaram manongod sa Nawarang Karnero, Pirak, Aki. CBH - naka-tape - kaya nakapag-andam. Nagtaram manongod sa Mayaman na Lalaki & si Lazaro. Duwang pamilya King an digdi.
>
> Diary ni Ken, Domingo 31 Agosto 1969

Sa aga, Lucas 15: an nawarang karnero, an nawarang sinsilyong pirak, an nawarang aki, asin an kaogmahan sa langit kun an lambang saro nahahanap. Kan banggi, an sunod na kapitulo: sarong lalaki na nawara asin dai na nahanap.

Duwang pamilya King. Enot na isinurat ni Ken an sainda pangaran sa saiyang diary apat na Domingo bago kaiyan, kan banggi na ipinahiling ninda an pelikulang *Dust or Destiny* sa sala:

> Banggi 40 an digdi - Dust or Destiny. Sgt Smith & agom & Ron Kings - nag-olay pakatapos. Siya maribok an isip.
>
> Diary ni Ken, Domingo 3 Agosto 1969

Siya Maribok an Isip

May saro sa kuartong iyan na maribok an isip. Dai sinasabi ni Ken kun arin na lalaki. Alagad pakaagi nin duwang aldaw, sa ibabaw kan saiyang pahina, isinurat niya:

> `Nagbakal nin “Taste of New Wine” para ki Ron Kings.`
>
> Diary ni Ken, Martes 5 Agosto 1969 (margin sa ibabaw)

Asin kan Sabado kan nakakapaluyang weekend, sa tahaw kan mga plano sa lubong asin kan parada, sarong linya:

> `Kaiba mi si Ron Kings & Howard Kings`
>
> Diary ni Ken, Sabado 30 Agosto 1969

Dai Pa Ligtas, Alagad Naghahanap

Kaya kan Domingo nin banggi, pakatapos kan parada asin kan bebe na may helang, napano na naman an sala sa atubangan. Isinurat iyan ni Mary Lou sa sunod na pahina kan notebook:

> Domingo nin banggi nag-abot si Zeny hale sa bilog na hapon sa mahjong. Kaiba man si Ron & Karen King, Howard & Joyce King. Si Ron & Karen dai pa ligtas, alagad naghahanap. Nagsiribaylo nin mga libro. Taste of New Wine (para ki Ron) an Adventure into the Reality of You (para sa samuya) Si Ken nagwalat nin makusog nin marhay manongod sa mayaman na lalaki asin ki Lazaro. Ipinaliwanag iyan nin malinaw sa samuya!
>
> Notebook ni Mary Lou na “Baguio Experiences”, p. 21, Domingo nin banggi, 31 Agosto 1969

Makusog nin Marhay

Si Zeny diretso hale sa lamesa nin mahjong. Sarong hoben na mag-agom, “dai pa ligtas, alagad naghahanap.” Asin si Ken nagwawalat “nin makusog nin marhay” manongod sa pinakamakuring istorya na isinaysay ni Jesus.

Kaya dangogon ta iyan arog kan pagdangog ninda kan banggi na iyan. Isinaysay iyan ni Jesus sa Lucas 16.

> May sarong mayaman na lalaki, na nakasul-ot nin kulay ube asin mamahalon na linen, asin nagpapasasa sa lambang aldaw: Asin may sarong parapakilimos na an pangaran Lazaro, na ibinubutang sa saiyang pintuan, puno nin mga lugad, Asin naghahangad na mapakakan kan mga mumho na nahuhulog hale sa lamesa kan mayaman: asin an mga ayam nag-aabot pa asin dinidilaan an saiyang mga lugad.
>
> Luke 16:19–21

Hilinga tabi an sarong bagay. Mayo nin pangaran an mayaman na lalaki. An parapakilimos may pangaran. Digdi sa daga aram kan gabos an pangaran kan mayaman asin mayo nin nakakaaram kan pangaran kan parapakilimos. Sa langit baligtad iyan.

Sarong Dakulang Bangaw na Nakatakda

> Asin nangyari, na nagadan an parapakilimos, asin dinara kan mga anghel sa kandong ni Abraham: nagadan man an mayaman, asin inilubong; Asin sa impierno itinangad niya an saiyang mga mata, mantang nasa pagkasakit, asin nahiling niya si Abraham sa harayo, asin si Lazaro sa saiyang kandong.
>
> Luke 16:22–23

Parehong nagadan an duwang lalaki. An kabtang na iyan dai pinagdududahan. An saro dinara kan mga anghel. An saro inilubong, asin an sunod na naaraman niya, itinangad niya an saiyang mga mata.

> Asin apuera kaini gabos, sa tahaw kan samuya asin saindo may dakulang bangaw na nakatakda: tanganing an mga gustong magtabok hale digdi pasiring saindo dai makakaagi; asin an hale duman dai man makakatabok pasiring samuya.
>
> Luke 16:26

Sarong dakulang bangaw, nakatakda. Bakong kawang na puwede mong sakaon paluwas. Bakong kuarto nin paghalat. Nakatakda. Ano man an desisyon ta manongod ki Jesu-Cristo, ginigibo ta iyan sa lado na ini kaiyan.

Limang Tugang

> Asin arog na itinalaga sa mga tawo na magadan nin sarong beses, alagad pakatapos kaini an paghukom:
>
> Hebrews 9:27

Dangan ginibo kan mayaman an saro sanang bagay na bakong makasadiri sa bilog na istorya. Inisip niya an saiyang pamilya.

> Dangan sinabi niya, Nakikimaherak ako saimo kun siring, ama, na padarahon mo siya sa harong kan sakong ama: Huli ta may lima akong tugang na lalaki; tanganing magpatotoo siya sainda, tanganing dai man sinda mag-abot sa lugar na ini nin pagkasakit.
>
> Luke 16:27-28

Limang tugang na lalaki. Magpadara ka nin saro. Magpadara ka nin milagro. Magpadara ka nin tawo na nagbalik hale sa mga gadan; siguradong madangog sinda kaiyan. Asin an simbag ni Abraham iyo an bisagra kan bilog na parabola:

Minsan May Saro na Nagbuhay Giraray

> Asin sinabi niya saiya, Kun dai ninda dinadangog si Moises asin an mga propeta, dai man sinda mapapatubod, minsan may saro na magbuhay giraray hale sa mga gadan.
>
> Luke 16:31

May saro na nagbuhay giraray hale sa mga gadan. Jesus an saiyang pangaran. Asin an Tataramon na nasa mga kamot kan mga tugang kan mayaman iyo an Tataramon na nasa satong mga kamot. An Dios dai nagpapadara nin multo sa sala. Ipinapadara niya an saiyang Tataramon, asin an saro na magbabasa kaiyan, asin sarong kataed na pirmeng nagsasabi na madia ka.

Asin ini an grasya digdi. Isinaysay ni Jesus an istoryang iyan nin tuyo, mantang an mga nagdadangog saiya nasa tamang lado pa kan bangaw. An bangaw nakatakda pakagadan. Bago an kagadanan bukas na bukas an pintuan.

> Totoo, totoo, sinasabi ko saindo, An nagdadangog kan sakong tataramon, asin nagtutubod sa nagsugo sako, may buhay na daing katapusan, asin dai mahuhukoman; kundi nakaagi na hale sa kagadanan pasiring sa buhay.
>
> John 5:24

Sa Samuya

Alagad may sarong bagay na itinago pa, sabi ni Gordon, asin iyo iyan an pinakamarahay na kabtang.

Hilinga giraray an huring linya sa notebook ni Mary Lou. Dai niya isinurat, “Ipinaliwanag iyan nin malinaw sa mga King.” Dai niya isinurat, “Ipinaliwanag iyan nin malinaw ki Zeny.” Disi-sais na taon na siyang misyonero. An isinurat niya:

> `Ipinaliwanag iyan nin malinaw sa samuya!`
>
> Notebook ni Mary Lou na “Baguio Experiences”, p. 21

Sa samuya. An mismong agom kan parawalat, sa enot na hilera kan sadiri niyang sala, ibinibilang an sadiri niya sa mga nangangaipo na madangog iyan. Mayo nin sermon na para sana sa ibang tawo sa kuarto.

Apat na Oras

Asin an hoben na lalaki na “naghahanap”? Pakaagi nin walong semana, sa saiyang diary, isinurat ni Mary Lou:

> Si Ron King digdi tanganing makipag-olay ki Ken manongod sa mga bagay na espirituwal. Apat na oras an olay.
>
> Diary ni Mary Lou, Martes 28 Oktubre 1969

Apat na oras. Asin kan sunod na Martes:

> Marahay na Bible Study digdi sa harong. Si Ron King nakipag-olay C Ken.
>
> Diary ni Mary Lou, Martes 4 Nobyembre 1969

Mayo nin kaipuhan na magbalik hale sa mga gadan para ki Ron King. Siya mismo an nagbalik, sa harong sa Malvar Street, tanganing makipag-olay manongod sa Libro. Kun ano an saiyang desisyon, dai sinasabi kan mga diary. An pahinang iyan dai isinurat, asin an istoryang ini dai iyan isusurat para saiya.

An Tamang Panahon

Alagad an mga tugang kan mayaman itatao kutang gabos para sa sarong banggi na arog kaiyan, sa sarong mainit na sala, na bukas an Biblia asin may sarong lalaki na makikipag-olay sainda sa laog nin apat na oras.

> Hilinga, ngunyan an tamang panahon; hilinga, ngunyan an aldaw nin kaligtasan.
>
> 2 Corinthians 6:2

Hale sa notebook ni Mary Lou na “Baguio Experiences” (pp. 20–21) asin sa saiyang diary kan 1969, sa diary ni Ken para sa Agosto 1969, asin sa istorya ni Gordon na “Made It Very Clear to Us” (The Malvar Years, Sunday 3; 1 Nob 2026). An Kasuratan hale sa King James Version.

Ipinag-aampo Kami Aroaldaw

An kadaklan sa sato dai nagsusurat kan mga haros nang nangyari: an aldaw na nagkapot an preno, an banggi na nagbaba an kalintura. Nagpapasalamat kita nin mga sarong oras, dangan nagpapadagos an buhay asin nalilingawan ta. Si Ken Engle nagsurat kaiyan.

Sa kusina sa 55 Malvar may sarong kahon na inaapod na booster. An kuryente sa bulod puwedeng magluya, asin an booster duman tanganing ibalik iyan sa tama. Nagdikit si Ken nin sarong retrato kan kusina sa saiyang album asin nagsurat sa gilid kaiyan:

> Kusina, 55 Malvar — Hilingon an booster sa kawala — Minsan an boltahe bakong 110 kundi 40 o 50 volts.
>
> Album nin mga retrato ni Ken, 55 Malvar

An booster nag-abot sa harong kan Hulyo 1967. *"Bilog na hapon bago naikabit,"* isinurat ni Ken, asin *"nagputok an fuse kan banggi."* Sa katapusan kan Agosto, sa ikasampulong kaaldawan ni Kevin, an aldaw kan German chocolate cake asin kan telephone set na talagang nagagana, nagsingit si Ken nin sarong linya sa ibabaw sana kan party:

> Nag-init nin marhay an booster — haros nagkaigwa kami nin sunog — makusog an parong hale digdi.
>
> Si Ken, Agosto 1967

Haros. May lalaking nag-abot kan sunod na aldaw. Kan Setyembre may mas dakulang booster. Asin nagpadagos an pamilya.

An Kettle

Siyam na bulan an nakaagi. Kan Huwebes, 9 Mayo 1968, nag-abot si Presidente Ferdinand Marcos sa Baguio, asin nagbakal si Ken nin apat na libro sa OMF bookshop, an Living series, tanganing itao sa mga kamot kan Presidente.

> Nag-abot si Pres Marcos kan banggi. Nakakua kami nin Living Series sa OMF P32 4 na tomo — sinuratan ni ML an mga ini.
>
> Ken, Huwebes 9 Mayo 1968

Nagsurat si Mary Lou sa laog kaiyan. Dakol an itatao kan pamilya tanganing maaraman kun ano an saiyang isinurat. Dai niya sinabi.

Dangan nag-abot an Sabado. Nagsurat si Ken arog kan pagsurat kan sarong lalaki na nagkukurog pa an puso:

> Nagmata 530 - Booster - nagkakalayo an kettle - pirang minuto pagkatapos naparong ni ML an aso - nagkurahaw - nagdalagan ako - nagbabaga an ground wire. Binubusan nin tubig an mga kurtina - bago pa. Pinutol an gabos na kuryente. Pirang minuto pa, tibaad huri na.
>
> Ken, Sabado 11 Mayo 1968

Sarong Bilog na Layab

Asin ini si Mary Lou, kan parehong aldaw:

> Sarong aldaw na dai mi malilingawan. Nin 6:00 ibinutang ni Ken an kettle tanganing pakuluon. Nag-oolay kami sa samuyang kuarto kan sa paghona ko may naparong ako nin aso. Nagdalagan ako sa kusina & an mga kurtinang kawayan sa kusina sarong bilog na layab! Nagkurahaw ako nin sunog, ginuyod an mga aking lalaki paluwas. Si Ken an nakipaglaban sa kalayo. Inapod ko si Karen & Julie. Andam an hose sa pintuan sa likod. Dalidali iyan napagadan ni Ken.
>
> Mary Lou, Sabado 11 Mayo 1968

Duwang relo, sarong sunog. Siya an nakaparong; siya an nagdalagan. An mga aking lalaki ginuyod paluwas sa pintuan, inapod si Karen, asin an hose naghahalat sa pintuan sa likod. An ikaduwang tataramon sa lista ni Ken *"Booster"*, an parehong kahon na nagpatanid sainda sa kaaldawan ni Kevin.

Dangan nagsurat si Mary Lou, bakong manongod sa nagaba o sa uling o sa gastos sa bagong kurtina, kundi ini:

> An kalan dai tamang nakakabit. Sabi kan electrician puwede kutang nangyari iyan sa ano man na oras minsan banggi! Dakulang pasalamat na itinugot iyan kan Kagurangnan sa aldaw.
>
> Mary Lou, Sabado 11 Mayo 1968

Sa ano man na oras, minsan banggi, mantang an lambang saro sa sainda nagtuturog sa sarong harong na kahoy sa gilid kan bulod. Kundi nag-abot iyan kan maaga pa, mantang an duwa sinda gising asin nag-oolay sa sainda kuarto. Nahiling ni Mary Lou an sarong Kamot sa tiempo, asin isinurat niya iyan.

Pagpipisi kan Tinapay

> Dai niya tutugotan na madulas an saimong bitis: an nagbabantay saimo dai matuturog.
>
> Psalm 121:3

Asin dangan nagpadagos sana an aldaw. An saro pang pahina ni Ken para sa Sabado na iyan garo ordinaryong Sabado:

> Inayos kan electrician an kalan — nagbutang nin bagong kahon. Si Nick an nag-ayos. 3 bagong bintana — mga rehas asin iba pa. Boys club — Breaking of Bread kan banggi. Mga Weller. CHB. Mga Eppler. Si Mrs Balanag. Si Sgt. Jaleco digdi. CHB kaiba mi sa katapusan kan semana.
>
> Ken, Sabado 11 Mayo 1968, an saiyang saro pang pahina

Sarong nasunog na kusina sa aga; an Pamanggihan kan Kagurangnan sa harong sa banggi.

"Pres Marcos —"

Kan Domingo, ika-12, nagbangon na naman sinda nin alas singko y medya, sinadya na ngunyan. Tinitulohan ni Ken an pahina sa asul na tinta, *"Pres Marcos —"*:

> Nagbangon kami kan 530. Inapod ni ML si Evelyn — Inapod ni Fred an aide kan Pres. Sabi nagbabado na an Pres. — temprano sinda mahali. Nagkakan kami, nagdali-dali sa Airport. Pirang minuto sana nag-abot an Pres. Review + 21 salute kan PMA.
>
> Ken, Domingo 12 Mayo 1968

Si Fred iyo si Fred Balanag, an agom ni Evelyn. Sarong linya an itinao ni Mary Lou:

> Saro na namang dakulang aldaw - si Ken, Dad B. & Fred nagtao nin mga Tomo kan Living Writings ki Pres. Marcos nin 7 ngunyan na aga!
>
> Mary Lou, Domingo 12 Mayo 1968

Dalidali an nangyari. Si Presidente Marcos nagsakat sa bukid para sa Philippine Military Academy, asin an mga kadete nagtao saiya nin review asin beinte y unong badil na saludo sa airport bago siya naglupad. Tinawagan ni Fred an aide kan Presidente, naaraman na maaga siyang mahali, asin an mga Engle nagkakan asin nagdalidali pasiring sa field. Sa laog nin nagkapirang minuto yaon na an Presidente.

Si Fred asin si Evelyn nag-abot sa Kagurangnan kan taon sanang iyan. Ngunyan nakatindog si Fred sa pakpak kan eroplano kan Presidente asin ibinutang an Tataramon nin Dios sa saiyang mga kamot, kaiba si Ken asin si Dad Brooks sa saiyang gilid.

Kan aldaw pakatapos kan sunog, an mga libro na may sulat-kamot ni Mary Lou nakaabot sa Presidente kan Filipinas.

Sa Eroplano

Si Fred Balanag nagtatao kan mga Living book ki Presidente Ferdinand Marcos sa airport sa Baguio, alas siyete kan Domingo nin aga, 12 Mayo 1968. Binakal iyan ni Ken sa OMF bookshop, asin si Mary Lou an nagsurat sa laog kaiyan. Pakaagi nin apat na taon si Ken mismo an nagsurat sa Presidente; basaha iyan sa Sa Saiyang Kaogmahan, "Bibles for the Cadets."

Koleksyon ni Kevin Engle

Si Mr. Reinheimer

May sarong bagay na itinago pa, asin iyo iyan an pinakamarahay na kabtang. Magbalik kita nin pitong taon, sa summer kan 1961. An pamilya nasa California sa Home of Peace, sarong harong para sa mga misyonero sa San Francisco Bay, nag-aandam na maglayag pabalik sa Filipinas. Kaipuhan ni Ken nin mga typewriter para sa trabaho, asin may nagtabang saiya.

> Nagduman kaiba si Mr. Reinheimer sa San Francisco para sa mga typewriter kan BSA. Nagduman sa Remington & Sears. Sa katapusan nakanompong nin duwang Remington #17 sa sarong tindahan nin gamit na, $60 an saro. Ramdam ko na an Kagurangnan an naggiya.
>
> Ken, Biyernes 30 Hunyo 1961

Bako iyan an enot na beses; kan 1956 duwang gamit na typewriter an nag-abot man *"hale o sa paagi ni Mr. Reinheimer."* Pakaagi nin sarong bulan, sa aldaw kan paglayag, Domingo 30 Hulyo 1961, an enot na pangaran na isinurat ni Ken kan hapon iyo an saiya:

> Alas 1:30 yaon duman si Mr Reinheimer —
>
> Ken, Domingo 30 Hulyo 1961

Sa gilid kan pahinang iyan, patagilid sa margin, idinugang niya, *"Tensyonado ako sa kadaklan kan aldaw."* Asin an huring linya kan aldaw: *"Naglayag nin 7PM — Dakulang pasalamat sa gabos"* Kan sunod na aldaw, sa dagat: *"Matuninong an paglayag! An pinakamarahay na enot na aldaw hale sa S.F. na nagigirumdoman ko."*

Naglayag sinda sakay an *Anna Bakke* nin alas siyete kan banggi na iyan. Asin si Mr. Reinheimer, iyo palan, nagpadagos sa pag-ampo.

Ipinag-aampo Niya Kami Aroaldaw

Ngunyan magbalik kita sa pahina kan sunog. Kasusurat pa sana ni Mary Lou, *"Dakulang pasalamat na itinugot iyan kan Kagurangnan sa aldaw."* Ini an sunod mismong isinurat niya:

> Surat hale ki Wm. Reinheimer (86) na nagsasabi na ipinag-aampo niya kami aroaldaw, an proteksyon & pag-ataman kan Kagurangnan!
>
> Mary Lou, Sabado 11 Mayo 1968

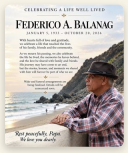
Otsenta y sais anyos. Kabangang kinaban an rayo. Pitong taon na poon kan pantalan. Aroaldaw.

> An makusog asin taos-pusong pag-ampo kan sarong matanos na tawo dakol an nagigibo.
>
> James 5:16

Dai ta nahihiling an kadaklan sa mga pag-ampo na nagkakapot sato. Paminsan-minsan pinapahiling kan Kagurangnan an saro, sa parehong pahina asin parehong aldaw kan bagay na saiyang pinupugulan. Kan Sabado na iyan ipinahiling niya ki Mary Lou an saro.

May nag-ampo man para saimo kaining semana. Puwedeng dai mo maaraman kun siisay. Pasalamatan mo man giraray sinda. Mas marahay pa, sabi ni Gordon, magin Mr. Reinheimer ka para sa saro.

An sunod na istorya ni Gordon, ipinangako niya, masaysay kun siisay si Fred Balanag, asin kun paano an lalaki na kataed sa bulod nakaabot sa eroplano kan Presidente na may apat na libro sa saiyang mga kamot.

Fred Balanag (1933–2026): “Harayo sa hawak, kaiba an Kagurangnan” (2 Corinthians 5:8).

Hale sa mga diary ni Ken asin ni Mary Lou para sa 9–12 Mayo 1968, sa mga diary ni Ken kan 1961 asin 1967 asin sa saiyang album nin mga retrato, sa istorya ni Gordon na "Prays for Us Daily" (The Malvar Years 9, 10 Okt 2026).

Si Jonas para sa Domingo

An lambang parawalat may nagkapirang libro sa Biblia na pirme niyang binabalikan, arog kan pagbalik mo sa sarong marahay na coat. Para ki Ken Engle sa bulod sa Baguio, an saro kaiyan sarong sadit na libro na apat an kapitulo: sarong tawo na nagdulag sa Dios, sarong bagyo na nakahanap saiya, asin sarong siyudad na dai binayaan kan Dios.

Jonas. Pirme ining nagluluwas sa saiyang mga diary, hale sa sarong poro kan mga taon sa Malvar sagkod sa saro. Sunodon iyan Domingo-Domingo, asin may sadiri iyan na istorya.

Nagpopoon ini sa sarong bagyo. Kan aga pakatapos kan Bagyong Welming, Domingo 5 Nobyembre 1967, nagbaba si Ken sa bulod asin nagwalat manongod sa Jonas 1 asin 2 sa Baguio Baptist: an barko, an mga marinero, an sira, sa sarong aga na nadadangog pa kan bilog na siyudad an doros.

> Nag-apod ako sa KAGURANGNAN huli kan sakong kasakitan, asin dinangog niya ako; hale sa tulak kan impierno nagkurahaw ako, asin dinangog mo an sakong boses.
>
> Jonah 2:2

Pakaagi nin sampulong bulan nagbalik si Jonas, asin ngunyan nag-uli siya sa harong.

Sarong Klase sa Sala

Kan Setyembre 1968 nag-aandam an mga Engle na magprobar nin sarong bagay na bago: sarong Bible class kun Domingo nin aga, sa sadiri nindang sala sa 55 Malvar. Nagustohan ni Sergeant Jaleco an ideya.

> Si Sgt. Jaleco bukas sa pagtiripon kun Domingo nin aga.
>
> Mary Lou, Martes 17 Setyembre 1968

Sa pahina ni Ken para sa semanang iyan, nakasiksik sa katapusan kan sarong linya, may tolong tataramon:

> … Nag-abot an mga Field — tardi — mapagpasalamat (210) Jonas para sa Dom … Mga plano para sa Domingo — nag-adal para sa JHay + 55 Malvar
>
> Ken, semana kan 15–21 Setyembre 1968

Dangan nag-abot an Domingo, ika-22. Enot na itinukdo ni Ken an Jonas sa kapilya sa John Hay Air Base, asin dangan:

> Nagtukdo nin klase manongod ki Jonas sa John Hay AFB — 12 Dangan nagdalidali kami pauli — an samuyang 55 Malvar Class 17 na adulto 5 aki + mga Engle = 29. Garo nagustohan kan gabos an oras sa aga 10:00 - 11:30.
>
> Ken, Domingo 22 Setyembre 1968

Beinte y Siyete o Beinte y Nuebe

Isinurat man iyan ni Mary Lou, sa berdeng tinta:

> Enot na aldaw kan Bible Class nin 10 a.m. 20 gabos. 27 kaiba an samuyang pamilya. Sarong magayon na maaldaw na aldaw. Tunay na pampakusog nin boot
>
> Mary Lou, Domingo 22 Setyembre 1968

Beinte y nuebe an bilang ni Ken. Beinte y siyete an bilang ni Mary Lou. Mayo nin nagbibilang nin iskor; abala sinda sa pag-ogma. Sa retrato ni Gordon kan klase kan 1969, may mga Biblia sa kandong, si Evelyn Balanag nakatukaw sa itaas na wala, nagdadangog nin marhay.

Asin bago matapos an semana, haros mahuhulaan mo na, nagbalik an doros. Sa pinakababa kan pahina ni Ken:

> Nagpoon an bagyo mga hatinggabi — dai nakaturog si ML. Kinansela an Brigade leadership — talagang madoros & maoran. An Bagyong "Nitang" may 185 km na doros harani sa sentro.
>
> Ken, semana kan 22–28 Setyembre 1968

Jonas kun Domingo, bagyo sa weekend. May mga semana na an sermon may kaibang sound effects.

Paghanap nin Kapilya

Magsulong kita nin sarong taon, sa Domingo 16 Nobyembre 1969. An sadit na klase sa sala nagin na an sadiring pagsamba kan pamilya kun Domingo. Sa ibabaw kan pahina isinurat ni Ken:

> Pagsamba digdi. Pinoonan an serye manongod ki Jonas.
>
> Ken, Domingo 16 Nobyembre 1969

Nin alas onse y medya nagbaba siya sa bukid kaiba si Art asin an limang aking lalaki kan Brigade. An tolo sa sainda dai pa nakakaduman sa Manila.

Nagpadagos an pagkapano kan kuarto. Pakaagi nin sarong bulan isinurat ni Mary Lou na siya asin si Ken naghanap nin mas dakulang lugar:

> Si Ken & ako nag-'chapel hunting'. Sa pagmate mi may marahay na mahahanap. Mayo sagkod na nahiling mi an Teachers Camp & nagdesisyon na maghapot. Perpektong lugar para sa ₱5.00 an sarong kuarto lambang Domingo. Duwa an gagamiton mi.
>
> Mary Lou, Martes 16 Disyembre 1969

Duwang Kuarto

An pahina ni Ken para sa parehong aldaw:

> Naghanap nin lugar na pagtiriponan harani sa Navy Base. Nagprobar nin nagkapira. Sa katapusan naisip ni ML an Teacher's Camp — Sarong kuarto ₱5. Posibleng duwa an makua mi.
>
> Ken, Martes 16 Disyembre 1969

Duwang kuarto. Bakong maraot para sa sarong Bible class na nagpoon sa beinte mahigit na tawo sa sarong sala.

An Domingo pakatapos kan Pasko iyo an 28 Disyembre 1969. An mga aking lalaki naggugol kan semana sa pagsurat nin mga thank-you letter. Asin isinurat ni Ken:

> Dakol an nag-abot — si Sgt Mitch & Badilla digdi. Si Jaleco kaipuhan na nasa Ft del Pilar. Si Mrs Rodriguez digdi para sa SS & FBH. Nagtaram manongod sa Jonas 2
>
> Ken, Domingo 28 Disyembre 1969

An Kaligtasan Hale sa KAGURANGNAN

An Jonas, kapitulo dos, iyo an pag-ampo hale sa laog kan sira. Sarong tawo sa pinakaibaba, *"an mga lumot nakapulupot sa sakong payo,"* asin hale duman sinabi niya an pinakatotoong bagay sa libro:

> `An kaligtasan hale sa KAGURANGNAN.`
>
> Jonah 2:9

Bakong hale ki Jonas. Bakong hale sa mga marinero. Bakong hale sa parawalat sa bulod. Hale sa KAGURANGNAN.

Kan banggi na iyan nagsadol si Ken nin projector asin ginibong teatro an sala. Nakaabot man palan si Jaleco:

> `Nagduman sa Nazarene Bible College nakua an projector. Ipinahiling an "God of the Atom" — si Jaleco, Fred & Badilla kaiba an mga hoben digdi`
>
> Ken, Domingo 28 Disyembre 1969

May retrato si Gordon nin sarong film night na arog kaiyan, an projector sa likod, kaiba si Becky, Julie Aquino, Evelyn Balanag asin Stanley Grant sa huring hilera na garo, sabi niya, ogmang-ogma nin marhay (an buot niyang sabihon, nauumay), asin si Karen sa likod sa too.

An Ikaduwang Beses

Pakaagi nin sarong semana nag-abot an enot na Domingo kan 1970, asin an kapitulo tres:

> Dakol an nag-abot — posibleng 50. Si T/Sgt Misch nag-abot giraray. Nagtaram manongod sa Jonas 3.
>
> Ken, Domingo 4 Enero 1970

Posibleng singkuenta. Asin an Jonas 3 nagpopoon sa saro sa pinakamabuot na sentensya sa bilog na Biblia:

> Asin an tataramon kan KAGURANGNAN nag-abot ki Jonas sa ikaduwang beses.
>
> Jonah 3:1

Sa ikaduwang beses. An parehong tawo na nagdulag, an parehong tawo na naglubog, asin nagtaram giraray an Dios saiya. Iyan an grasya. An Dios bakong nagtatao sana nin ikaduwang tsansa; Siya mismo an naghahanap sato tanganing itao iyan.

Kan sunod na Domingo, 11 Enero, maaga nagbangon si Ken asin nagduman sa Philippine Military Academy:

> Nagtaram sa Cadet Chapel nin 8 A.M. … Nagtaram manongod ki Jonas … Dakol na hoben an nag-abot.
>
> Ken, Domingo 11 Enero 1970

Ninive

Hilera-hilerang hoben na lalaki na naka-uniporme nin alas otso kan aga, nagdadangog manongod sa sarong Dios na nagtatao nin ikaduwang tsansa. Kan Mayo kan taon na iyan an pamilya malupad pauli para sa furlough.

Kun ipinagwalat ni Ken an kapitulo kuatro sa bulod, dai sinasabi kan mga diary. Baka bagay iyan. An Jonas 4 iyo an kapitulo na an parawalat naaanggot sa irarom kan sarong baging, asin an Dios an may huring tataramon. An huring tataramon sarong hapot, manongod sa sarong siyudad na puno nin mga tawo na namomotan niya:

> Asin bako daw na dapat kong kaherakan an Ninive, an dakulang siyudad na iyan, na yaon an labi sa 120,000 na tawo na dai aram an kaibahan kan saindang too asin wala na kamot; asin dakol man na hayop?
>
> Jonah 4:11

May pakimalasakit an Dios sa Ninive. May pakimalasakit man siya sa sarong sala sa Baguio: beinte y siyete an tawo duman, o beinte y nuebe, depende kun siisay an nagbibilang.

Sarong magayon na maaldaw na aldaw. *"Tunay na pampakusog nin boot."*

Hale sa mga diary ni Ken asin ni Mary Lou, Nobyembre 1967 sagkod Enero 1970, sa istorya ni Gordon para sa Domingo na "Jonah for Sunday" (11 Okt 2026).

An Kagsadiri kan Harong asin an Projectionist

Si Dr. Jose dela Rosa labi pa sa pagpaarkila nin harong sa pamilya. May sadiri siyang sinehan sa sentro kan banwaan, sa puon kan Session Road, asin ipinasadol niya sa mga Engle an saiyang projectionist.

Kaya kun film night an sala sa 55 Malvar nagigin sadit na teatro. An projectionist nagsasakat sa bulod dara an projector, asin ipinapahiling kan pamilya an Moody Science films. Beinte, beinte singko, trenta, kun beses trenta y singko na tawo an nagsisiksikan, asin pakatapos nag-serbi si Mary Lou nin merienda. Nagigirumdoman ni Kevin na si Dr. dela Rosa mismo nag-abot sa nagkapirang pagpahiling, kun sain an ebanghelyo ipinaliwanag nin malinaw nin marhay.

An mga pelikula hale sa Moody Institute of Science, na itinogdok kan 1945, na nagpoon hale sa "Sermons from Science" ni Dr. Irwin Moon. May mga titulo arog kan *God of Creation*, *City of the Bees* asin *Red River of Life*. An lambang saro naggamit kan mga ngalas kan kinaban tanganing itokdo an Paraglalang. Kan 1951 mga 200,000 na servicemen sa lambang taon an nakakahiling kaiyan.

Para ki Ken, an mga pelikula hale sa harong. Nag-adal siya sa Moody Bible Institute bago an gera asin giraray hale 1946 sagkod 1950, asin nagin siyang announcer sa estasyon nin radyo kaiyan.

> Saro sa mga katuyuhan kan sakong ama iyo na an mga tawo magkaigwa nin pinakadakol na tsansa na akuon an Kagurangnan na si Jesu-Cristo bilang sainda Paraligtas, mantang naghihiling man nin pelikula, sa harong, sa sainda kotse, sa jeepney, o sa ibang lugar.
>
> Kevin, 2026

Iyo iyan an parehong pasan para sa Filipinas na dara-dara niya poon kan naglupad siya sa ibabaw kan mga isla sa ikog nin sarong B-24.

Arog kan pagkagirumdom ni Kevin (8 Okt 2026), kaiba an mga kasaysayan kan Moody Institute of Science.

Red River of Life

> An dugo ni Jesu-Cristo na saiyang Aki naglilinig sato sa gabos na kasalan.
>
> 1 John 1:7, nakaimprenta sa ibabaw kan mga surat ni Ken hale sa Malvar

An dugo bakong magalang na tataramon, sabi ni Gordon. Dai ta iyan pinag-oolayan sa lamesa mantang nagkakakan. Itinatago ta iyan sa irarom nin benda asin naglalaom na mayo nin malipong. Alagad dai mo maisasaysay an ebanghelyo na mayo kaiyan. Hal-on mo an dugo sa Biblia asin an matatada sarong libro nin mararahay na sadol. Pabayaan mo iyan duman, asin may Paraligtas ka.

Kan Disyembre 1967 an bilog na kinaban nag-oolay manongod sa puso kan tawo. May sarong siruhano sa South Africa na kakakua pa sana kan puso nin sarong lalaki asin ibinutang iyan sa iba. Kan Enero nagsurat si Ken sa simbahan sa Woodside, asin may ideya siya:

> Naggamit kami nin Moody Science films sa mga pagtiripon na ini sa harong. Huli kan mga heart transplant kan nakaagi gusto kong gamiton an “RED RIVER OF LIFE” sa madaling panahon.
>
> Ken sa mga Amigo sa Woodside, 10 Enero 1968

An Pinakamarahay na Pagpahayag kan Ebanghelyo Sagkod Ngunyan

An *Red River of Life* saro sa mga pelikula kan Moody Institute of Science, manongod sa dugo: an salog na nagdadalagan sa laog kan lambang saro sa sato, nagdadara nin buhay sa lambang sulok kan hawak. An mga puso nasa bareta. Gusto ni Ken na ipahiling sa mga tawo an dugo.

Bakong bago saiya an pelikulang iyan. Sampulong taon bago kaiyan, sa sarong pagtiripon sa Moody nin beinteng tawo, na may spaghetti, fruit salad asin chocolate cake, siya mismo an nakahiling kaiyan, asin kan banggi na iyan isinurat niya:

> Dangan ipinahiling an “Red River of Life.” An pinakamarahay na pagpahayag kan ebanghelyo sagkod ngunyan sa sarong science film.
>
> Diary ni Ken, Miyerkoles 5 Marso 1958

Tama siya. Sa sarong semana kan Pebrero 1968, an pelikulang iyan nag-agi hale sa sala pasiring sa kumbento.

Nag-serbi nin Cream Puffs

Martes, ika-20: an sala sa 55 Malvar, asin hilinga kun siisay an nag-abot. Isinurat ni Mary Lou an lista kan mga bisita:

> Ipinahiling an Red River of Life. An mga Balanag Dr & Mr. Barros, Dr. Concepcion asin Delores digdi. Marahay na olayan. Nag-serbi nin cream puffs.
>
> Diary ni Mary Lou, Martes 20 Pebrero 1968

Mga doktor, duwa sa sainda man sana, nakatukaw sa sala nin sarong misyonero na naghihiling nin pelikula manongod sa dugo. Kun may nakakaaram sa Baguio kun ano an kayang gibohon kan dugo, iyo an mga tawo sa kuartong iyan. Asin pakatapos, marahay na olayan, asin an cream puffs ni Mary Lou.

Kan sunod na aldaw nagduman siya sa Good Shepherd Convent, asin nag-uli na may petsa na sa kalendaryo:

> Nagduman sa Good Shepherd Convent tanganing sabihon na dai kami makakaduman sa sarong miting. Ipapahiling an Red. R. of Life sa ika-24.
>
> Diary ni Mary Lou, Miyerkoles 21 Pebrero 1968

Posibleng 800 an Nakahiling

Huwebes, ika-22, sa Baguio Tech. Isinurat iyan ni Ken sa pahina sa too kan saiyang work diary:

> Sa Baguio Tech. Ipinahiling an pelikula nin sarong beses sa aga & 7 sa hapon. Duwang beses kaming nagkaigwa nin olayan. Posibleng 800 an nakahiling kaiyan.
>
> Diary ni Ken, Huwebes 22 Pebrero 1968

Nagbibilang man si Mary Lou:

> Red River of Life - ipinahiling sa Baguio Tech 10:30 - 8 beses - labi sa 800 an nakahiling.
>
> Diary ni Mary Lou, Huwebes 22 Pebrero 1968

Walong pagpahiling. Walong gatos na estudyante. Sarong rolyo nin pelikula, pinadalagan sa sarong projector, paulit-ulit, sa bilog na aldaw.

Mga Aking Babayi & 2 Madre

Asin kan Sabado, ika-24, an pinakadai-inaasahan na kuarto sa gabos:

> Kan banggi ipinahiling mi an Red River sa mga 85 na aking babayi & 2 madre sa Good Shepherd Convent.
>
> Diary ni Ken, Sabado 24 Pebrero 1968

Sarong Protestanteng misyonero, sarong Moody film, asin sarong Katolikong kumbento na puno nin mga aking babayi. Mayo nin nag-plano kaiyan nin tuyo, sabi ni Gordon. An Kagurangnan nagpadagos sana sa pagbukas nin mga pintuan kan semanang iyan, asin si Ken nagpadagos sa pagdara kan projector paagi duman.

Dangan nag-abot an Domingo. An pamilya nagduman sa Base Chapel sa Camp John Hay, asin iba an nasa pulpito. Sarong linya an isinurat ni Mary Lou manongod sa sermon:

> Base Chapel - Si Rev. Plagans may makangangalas na mensahe manongod sa Krus - Kasupogan o Kamurawayan.
>
> Diary ni Mary Lou, Domingo 25 Pebrero 1968

Kasupogan o kamurawayan. Pakatapos kan sarong bilog na semana manongod sa dugo, an krus.

Kun Mahiling Ko an Dugo

An Biblia, sabi ni Gordon, sarong pulang salog hale sa enot na libro sagkod sa huri. Nagpopoon ini sa sarong prinsipyo:

> Huli ta an buhay kan laman nasa dugo: asin itinao ko iyan saindo sa altar tanganing magin pambayad sa kasalan kan saindong mga kalag: huli ta an dugo an nagbabayad sa kasalan kan kalag.
>
> Leviticus 17:11

An ano man na doktor sa salang iyan mauyon ki Moises sa enot na kabanga kan bersikulong iyan: pugulan mo an salog asin mauuntok an buhay. Alagad may sinasabi an Dios na dai maipapahiling kan ano man na pelikula. An buhay sa dugo iyo an bayad sa sarong kalag.

Dangan nagigin ini sarong panuga, pinintar sa hamba kan pintuan:

> Asin an dugo magigin tanda para saindo sa mga harong kun sain kamo yaon: asin kun mahiling ko an dugo, aagihan ko kamo…
>
> Exodus 12:13

Bakong "kun mahiling ko kun gurano ka kabuot." Bakong "kun mahiling ko kun gurano ka kahigos nagprobar." "Kun mahiling ko an dugo." Ligtas an harong huli kan nasa pintuan, bakong huli kun siisay an nasa laog.

Kun Mayo an Pagbubo nin Dugo

> Asin haros an gabos na bagay paagi sa ley nalilinigan nin dugo; asin kun mayo nin pagbubo nin dugo mayo nin kapatawadan.
>
> Hebrews 9:22

Sa laog nin sanribo lima gatos na taon an mga altar kan Israel nagpupula sa dugo, asin an lambang kordero pareho an sinasabi: may saro na kaipuhan na magadan para kaini. Asin dangan, sarong banggi sa sarong kuarto sa itaas, kinua ni Jesus an sarong kopa:

> Huli ta ini an sakong dugo kan bagong tipan, na ibinubo para sa dakol tanganing mapatawad an mga kasalan.
>
> Matthew 26:28

Ibinubo. Bakong natapon nin aksidente, bakong kinua saiya laban sa saiyang kabotan. Itinao, ibinubo nin tuyo, para sa dakol. Kan sunod na hapon, sa luwas kan pader kan siyudad, sinigurado kan mga sundalo na gadan na siya:

> Alagad an saro sa mga sundalo tinusok an saiyang gilid nin lansa, asin tolos nagluwas an dugo asin tubig.
>
> John 19:34

Iyan an pulang salog nin buhay, sabi ni Gordon. Dai iyan nagdadalagan sa saimong mga ugat. Nagluwas iyan sa saiya.

Mamahalon na Dugo

> Alagad ipinapahiling kan Dios an saiyang pagkamoot sato, huli ta, mantang mga parakasalan pa kita, si Cristo nagadan para sato. Kaya lalo pa, ngunyan na itinanos na kita paagi sa saiyang dugo, maliligtas kita sa kaanggotan paagi saiya.
>
> Romans 5:8–9

> Huli ta aram nindo na kamo tinubos bakong paagi sa mga bagay na nararaot, arog kan pirak asin bulawan … Kundi paagi sa mamahalon na dugo ni Cristo, arog kan sarong kordero na mayo nin dungis asin mayo nin mantsa.
>
> 1 Peter 1:18–19

An gabos na natotongdan kan dugo, namamantsahan; aram iyan kan siisay man na nakasugat nin kumot sa ibabaw nin puting kamiseta. An dugong ini baligtad an ginigibo:

> Madia kamo ngunyan, asin mag-olay kita, sabi kan KAGURANGNAN: minsan an saindong mga kasalan arog kan pula, magigin puti arog kan niyebe; minsan pula arog kan grana, magigin arog kan lana.
>
> Isaiah 1:18

An pula nagpapaputi. Kaya an hapot iyo an parehong hapot kan Dios sa Egipto: nasa pintuan daw an dugo? Nag-abot ka na daw sa irarom kaiyan, paagi sa pagtubod, asin nagsabi: para sako iyan?

Sa Letterhead

Alagad may sarong bagay na itinago pa, sabi ni Gordon, asin iyo iyan an pinakamarahay na kabtang. Bakong sa sarong semana sana kan 1968 ipinahiling ni Ken an pelikula manongod sa dugo. Ipinaimprenta niya iyan sa saiyang papel. Kan Hunyo 1967, an bulan na nagbalyo an pamilya pasakat sa bukid sa 55 Malvar, nagsurat siya sa sarong amigo sa stationery na may sadit na drawing sa sulok, asin sa ibabaw, nakaimprenta:

> `An Dugo ni Jesu-Cristo na saiyang Aki naglilinig sato sa gabos na kasalan.`
>
> 1 John 1:7, nakaimprenta sa ibabaw kan surat ni Ken ki Brother Smart, 8 Hunyo 1967

Haros duwang taon pakatapos, nagsusurat sa sarong amigo sa Wheaton manongod sa kasal ni Rudy, an parehong mga tataramon nasa ibabaw pa giraray kan pahina: an surat ni Ken ki Joe Coughlin kan 17 Abril 1969. Bago pa may nakabasa nin sarong tataramon nin bareta hale sa bukid, bago an panahon o an pamilya o an mga hagad na ipag-ampo, iyan enot an saindang nababasa.

An pelikula para sa sarong semana. An bersikulo nasa letterhead.

Malinig Gabos, sa Laog asin sa Luwas

> Alagad kun naglalakaw kita sa liwanag, arog na siya nasa liwanag, may pagsararo kita sa lambang saro, asin an dugo ni Jesu-Cristo na saiyang Aki naglilinig sato sa gabos na kasalan.
>
> 1 John 1:7

Naglilinig: padagos na naglilinig. An gabos na kasalan, bakong an kadaklan sana.

Nagigirumdoman nindo an mga Balanag sa sala kan Martes na iyan, kaiba an pelikula asin an cream puffs? Si Evelyn Balanag nagtiwala sa Kagurangnan nagkapirang semana sana bago kaiyan, sa sarong higdaan sa ospital. Apat na aldaw pakatapos kan Domingo na iyan, nagsurat si Ken sa Woodside manongod saiya:

> Ipinapahiling niya an gabos na ebidensya na namundag siya giraray. Arog kan sinabi niya ki Mary Lou, ‘Garo malinig ako gabos, sa laog asin sa luwas.’
>
> Ken sa mga Amigo sa Woodside, 29 Pebrero 1968

Asin kun ano an magigin kahulugan kan "Red River of Life," sabi ni Gordon, iyo an natatada kan istorya.

Hale sa mga diary ni Ken kan 1958 asin 1968, sa diary ni Mary Lou kan 1968, sa mga surat ni Ken sa Woodside kan 10 Enero asin 29 Pebrero 1968, sa saiyang mga surat kan 8 Hunyo 1967 asin 17 Abril 1969, asin sa istorya ni Gordon na "Red River of Life" (The Malvar Years, Sunday 3; 25 Okt 2026).

Parehong Isip an Mararahay na Isip

> An puthaw nagpapatarom sa puthaw; siring man an tawo nagpapatarom sa lalawgon kan saiyang amigo.
>
> Proverbs 27:17

Sarong gilid na dalan, sabi ni Gordon. An mga istorya sa Malvar mapadagos giraray kun sain sinda nag-untok. Alagad sa sarong banggi babasahon ta an surat kan ibang tawo.

Kadikit sana an mas makaogma kisa sa pagbukas nin surat asin pagkaaram na an saro naisip na palan an mismong bagay na isusuhestiyon mo kutana.

Kan huring kabtang kan mga taon 1960 may duwang lalaki na nagpapadagos sa pagpalupad kan mga asul na air letter tabok sa Pacific. An saro si Ken, sa bukid sa Baguio sa 55 Malvar. An saro si Tiyo Kevin Dyer, an Australyano na napangagom kan pinakamatuang tugang na babayi ni Ken, si Eloise. Siya an nagpapadalagan kan Literature Crusades hale sa Prospect Heights, Illinois, sa luwas sana kan Chicago, nagpapadara nin mga grupo nin mga hoben sa bilog na kinaban dara an mga literatura kan ebanghelyo.

Nagsurat sinda manongod sa gabos na bagay.

Sarong Linya nin Telepono sa Chicago

Pakaagi nin sarong taon may bagong ideya si Tiyo Kevin: sarong linya nin telepono sa Chicago. An mga Cristiano sa ano man na lugar sa America puwedeng mag-dial kan numero kun banggi, asin sarong tape recorder an mapatokar sainda kan pinakabagong bareta hale sa mission field, bago-bago pa para sa prayer meeting kun Miyerkoles. Nagustohan iyan ni Ken nin marhay, asin dai niya napugulan an sarong biro manongod sa setenta y singko sentimos na singil.

Dangan, sa parehong surat kan 27 Nobyembre 1967, nagpoon nang magbulwak an mga ideya hale saiya. Ikabit an tape recorder sa telepono. Patokaron an tape bago mismo an pag-ampo. Ipadara sa misyonero an saiyang bareta sa sadiri niyang boses, naka-tape. Asin dangan napugulan niya an sadiri:

> Mas marahay na mag-untok na ako....posibleng may mga ideya ka na na labi pa kaiyan!
>
> Ken ki Kevin asin Eloise Dyer, 27 Nobyembre 1967

Saro pang hagad. An HOT LINE news sheet ni Kevin nag-aabot paagi sa air mail, asin hinagad ni Ken na tipiron an selyo asin ipadara iyan paagi sa regular na mail:

> Nasanay na kami kadikit sa bareta na sarong bulan na an edad.
>
> Ken ki Kevin asin Eloise Dyer, 27 Nobyembre 1967

Duwang lalaki sa duwang poro kan kinaban na may parehong kakatol: paano mo maipapaabot an bareta kan trabaho kan Dios sa mga tawo nin igong kadali tanganing maipag-ampo ninda iyan?

Malinaw na Parehong Isip an Mararahay na Isip

Kan summer kan 1969 may mas dakulang ideya si Ken. An saiyang surat mayo sa archive, alagad an simbag ni Tiyo Kevin yaon, asin sinasabi kaiyan sato kun ano an isinuhestiyon ni Ken: sarong pondo na mapasadol nin kuarta sa mga misyonero tanganing magpatindog nin mga building sa ibang nasyon. Nagsimbag si Kevin kan ika-3 kan Setyembre:

> Napansin ko an saimong mga komento manongod sa posibilidad na magtogdok nin organisasyon na magigin Stewards Foundation para sa ibang nasyon. Malinaw na parehong isip an mararahay na isip!!! Nagtogdok kami nin bagong organisasyon na an pangaran Missionary Enterprises, Inc. … an saro sa mga ideya eksaktong iyo an naiisip mo - na magprobar na makatipon nin kuarta, ipasadol iyan sa misyonero na puwedeng magbayad kaiyan sa laog nin nagkapirang taon, na mayo nin interes o sa hababang interes, para sa pagpatindog nin mga kapilya sa field asin baka mga harong nin misyonero o iba pang arog kaining mga proyekto.
>
> Kevin Dyer ki Ken, 3 Setyembre 1969

Mga kapilya sa field, asin baka mga harong nin misyonero. Nagsimbag si Ken pakaagi nin duwang semana, asin naghiling siya pabalik:

> Siguradong dakulang mga bagay an ginibo kan Kagurangnan poon kan mga aldaw na iyan na magkaiba kita digdi sampulong taon na an nakaagi asin dangan sa uma kan summer kan 1960.
>
> Ken ki Kevin asin Eloise Dyer, 17 Setyembre 1969

Poon pa kan 1959 sarabay na sindang nangangarap nin makusog.

Ngunyan, An Radyo Iba Nang Bagay!

Bago an Pasko inalok ni Tiyo Kevin si Ken nin trabaho: sarong taon na pagtukdo sa Training Center sa Prospect Heights sa maabot na furlough. Asin onesto siya manongod kaiyan:

> Naiisip ko kun puwede mong isip-isipon an posibilidad na mag-istar nin sarong taon kaiba mi digdi na nagtutukdo sa Training Center … Aram ko na may mga disbentaha an pagtrabaho kaiba an mga paryente asin baka masakit akong kaibahon sa trabaho sa laog nin sarong taon, alagad mapasalamat ako kun isip-isipon mo iyan asin ipaaram mo sako an saimong reaksyon.
>
> Kevin Dyer ki Ken, 18 Disyembre 1969

Naresibi ni Ken an surat kan ika-6 kan Enero asin nagsimbag kan sunod na aldaw. Nagsabi siya nin dai, nin mabuot. Dangan tolos niyang binago an topiko, sabi ni Gordon, haros madadangog mo an pagdali kan typewriter:

> Sa ngunyan, pakatapos na ipag-ampo iyan, mayo akong katoninongan manongod kaiyan. … Ngunyan an radyo iba nang bagay!
>
> Ken ki Kevin Dyer, 7 Enero 1970

Dakol an Masasabi sa 60 Segundo

Duwang pahina an sumunod; an tuyo niya saro sana. Sigurado si Ken na an halipot na programa iyo an radyo kan mga taon 1970: “limang minuto, sarong minuto asin minsan nagkapirang segundo sana.” Pabayaan an mga commercial station na magtokar kan musika kan kinaban, sabi niya, dangan magluwas an simbag. “Asin makangangalas na dakol an masasabi sa 60 segundo!!!!” Harani sa katapusan idinugang niya, “baka mag-isip ka na kun kaya ko daw iyan sabihon sa 60.”

Pakaagi nin walong aldaw nagsimbag si Tiyo Kevin hale sa Chicago:

> Nakangangalas na ipinagwawalat mo an parehong linya huli ta interesado ako nin marhay na makaluwas sa mga commercial station sa bilog na kinaban paagi sa limang minutong naka-tape na programa bilang pinakahalipot na oras.
>
> Kevin Dyer ki Ken, 15 Enero 1970

Bako daw na arog talaga kaiyan an Kagurangnan? Dai pirmi niya ginigiyahan an saiyang mga tawo nin saro-saro. Kun beses itinatao niya sa duwa an parehong ideya, kabangang kinaban an rayo, asin pinapabayaan sinda na maaraman iyan paagi sa air mail.

> Makakapaglakaw daw an duwa nin magkaiba, kun dai sinda nag-uuyon?
>
> Amos 3:3

Mga Kapilya sa Ibang Nasyon

Alagad may sarong bagay na itinago pa, sabi ni Gordon, asin iyo iyan an pinakamarahay na kabtang.

Sa parehong surat kan Enero, saro pang hapot an ihinapot ni Ken:

> `May dugang pa daw na progreso sa Stewards Foundation para sa pagpatindog nin mga Kapilya sa ibang nasyon?`
>
> Ken ki Kevin Dyer, 7 Enero 1970

Mga kapilya. Sa ibang nasyon. Iyo iyan an tuyo kan pondo.

Kan spring na iyan nag-empake an pamilya sa 55 Malvar para sa furlough asin nag-uli sa Kansas, sa Abilene, kun sain nag-uuma si Lolo asin Lola Engle. Kaipuhan ninda nin harong. Nakahanap si Ken nin saro, asin nin inspector, asin nin building permit para sa dugang na kabtang. Asin sa sarong Martes kan Hunyo kinua niya an telepono:

Tinawagan niya si Tiyo Kevin manongod sa sarong pautang hale sa Missionary Enterprises.

An Rogers House

Mga sarong semana pakatapos nagbiyahe an pamilya pasiring sa Chicago para sa sarong missions conference, asin nag-istar sinda sa saro sa mga dakulang harong sa lugar kan Literature Crusades:

> Nagbiyahe pasiring sa LC. Nilibot kami ni Kevin. Nag-iistar kami sa Rogers house Makangangalas an ginibo kan Kagurangnan digdi sa laog nin 5 taon.
>
> Diary ni Ken, Sabado 4 Hulyo 1970

Kan Hulyo na iyan si Tiyo Kevin asin Tiya Eloise nag-abot man sa Kansas, asin nagduman kaiba si Lolo asin Lola Engle, si Mary Lou asin an mga pinsan tanganing hilingon an bagong reservoir harani sa Abilene.

Dakula an Saiyang Pagkamaimbod

Asin sa sarong mainit na enot na aldaw nin eskwelahan sa Abilene, an aldaw na binakalan ni Mary Lou si Gordon nin scooter, saro pang linya an isinurat ni Ken:

> Huring Papeles sa miss Enterprise loan
>
> Diary ni Ken, Miyerkoles 26 Agosto 1970

An pondo na pinangarap kan duwa sinda para sa mga kapilya sa ibong na lado kan kinaban nagtao nin atop sa sadiring pamilya kan misyonero. Kan Nobyembre kan taon na iyan nagsurat si Ken ki Tiyo Kevin hale sa bagong harong:

> Kumpleto na an harong digdi asin komportable nin marhay para samuya. … MARAHAY NIN MARHAY. Mapasalamat nin marhay kami sa bilog na areglo. DAKULA AN SAIYANG PAGKAMAIMBOD.
>
> Ken ki Kevin Dyer, 9 Nobyembre 1970

> Huli sa mga pagkaherak kan Kagurangnan kaya dai kita naubos, huli ta an saiyang pagmalasakit dai nauubos. Bago sinda lambang aga: dakula an saimong pagkamaimbod.
>
> Lamentations 3:22–23

Kaya sabihon mo nin makusog an saimong ideya, sabi ni Gordon. Isurat mo iyan sa sarong surat. May saro sa ibong na lado kan kinaban na puwedeng nag-aampo manongod sa mismong parehong bagay. Asin kun ano an magigin kahulugan kan “baka mga harong nin misyonero” iyo… an natatada kan istorya.

Hale sa mga surat ni Ken Engle asin Kevin Dyer, 1966–1970, sa diary ni Ken kan 1970, asin sa istorya ni Gordon na “Great Minds Think Alike” (sarong gilid na biyahe hale sa The Malvar Years; ipinadara 21 Okt 2026, ipinadara giraray 28 Okt 2026).

Mayo nin Imposible

Sa enot na pahina kan saiyang diary kan 1967, bago pa may nakadangog manongod sa Malvar Street, isinurat ni Ken an saiyang bersikulo para sa taon, Isaiah 43:19, asin sa irarom kaiyan sarong linya na saiya mismo:

> Anong bagong bagay (mga bagay) an gigibohon Niya sa 1967. Dai na ako makahalat na mahiling.
>
> Ken, 1 Enero 1967

Sa laog nin disi-sais na taon sa Manila, sabi ni Kevin, dai nahiling ni Tatay an pagpoon nin sarong simbahan. Sa Baguio nahiling niya.

Nagpoon ini sa sarong hoben na babayi, si **Evelyn Balanag**, na nag-abot ki Cristo. Nagsunod an iba, asin an sarong sadit na grupo nin mga paratubod nagpoon na magtiripon. Kun sinda nagtitiripon, nagigirumdoman ni Kevin, may sarong koro na pirme ninda kinakanta, asin nagin iyan an kanta kan simbahan sa Baguio: "**Nothing Is Impossible.**"

Sarong lalaki na nag-ampo kan 1945 para sa sarong simbahan sa Mindoro, asin dai nakaabot duman, sa katapusan nakahiling nin saro na nagpoon, sa siyudad nin mga pino kun sain siya asin si Mary Lou nag-honeymoon. Inaapod ni Kevin an mga taon sa Malvar na an pinakamahalagang mga taon na pinalipas ninda sa Filipinas.

An sadiring istorya ni Evelyn, sa mga tataramon ni Mary Lou, isinaysay sa Ikaduwang Kabtang kaining tomo: "Mary Lou, Mary Lou." Isasaysay pa: kun sain an enot na pinagtiriponan kan simbahan, asin kun siisay an sunod na nag-abot.

Hale sa diary ni Ken kan 1967 asin sa mga girumdom ni Kevin.

Balik-Balik

Kan Hunyo 1970 nag-uli an pamilya sa Abilene, na inaasahan na magbabalik sinda. Hinatod ni Ken si Gordon sa Garfield Elementary sa saiyang enot na aldaw. An saiyang bersikulo para sa 1970 iyo an Nehemias 2:20:

> An Dios kan langit, Siya an mapauswag samuya;
> kaya kami na saiyang mga lingkod mabangon
> asin matugdok.
>
> Diary ni Ken, bersikulo para sa 1970

Nag-istar sinda nin tolong taon, tanganing matapos ni Karen an high school sa Abilene. An diary ni Mary Lou kan 1971 puno nin mga sadit na bagay. Hinapot siya ni Gordon kun aram niya an "mga kuting na nagtutubo sa kahoy" (pussy willows). Inuuyog niya an saiyang mga birthday card tanganing hilingon kun may kuartang mahuhulog, asin kun mayo, nagsasabi siya nin "Dai marahay!" Nangaturugan ni Stan na nagluluksong siya hale sa high dive asin nahulog hale sa ibabaw kan saiyang double-deck. Kan otso anyos si Gordon nagtipa siya nin surat sa saiyang maestra sa second grade, si Miss McMahon, nagpapasalamat sa sarong marahay na taon. Kan Pebrero 1972 nagsurat si Ken sa mga suportador na dai pa sigurado an sainda pagbalik: *"May sarong taon pa si Karen sa high school."*

Kan Hunyo 1973 nagbalik sinda sa Baguio. An mga saditon na aki nag-eskwela sa **Brent School**. Si Gordon naggibo nin model telegraph para sa science fair, sa gilid kan model ni Stan kan Hoover Dam.

Hale sa diary ni Mary Lou kan 1971, sa diary asin mga surat ni Ken, asin sa istorya ni Gordon na "The Boy Who Went to Four Schools" (1 Set 2026).

Si Kevin asin an Navy

Kan spring kan 1975 si Kevin, diyes y siyete anyos, nagbaba sa Subic Bay tanganing magprobar sa Navy, nag-akto bilang si Jud Fry sa *Oklahoma!* kan Brent School, nanggana kan gold medal kan eskwelahan bilang best actor, asin nanumpa sa gate sa Subic kan 27 Mayo.

An mga pahinang iyan nasa sadiring libro na ni Kevin, *An mga Girumdom ni Kevin*, sa seksyon na “Growing Up in the Philippines” (Pagdakula sa Filipinas): Anchors Aweigh · Jud Fry · Best Actor of the Year · The Gate at Subic.

Kan katapusan kan Hunyo 1975, binayaan ni Ken asin ni Mary Lou an Filipinas sa huring beses bilang residenteng misyonero. Duwang pulo may apat na taon sindang naglingkod.

Mga Kaibang Libro

Walong kaibang libro an nakatindog sa gilid kan limang tomo kan istorya.

Sa Saiyang Kaogmahan: An Buhay asin Ministeryo ni Ken Engle
An sadiring mga surat ni Tatay · 1951–1987 · an saiyang buhay asin ministeryo

Parapahayag ni Cristo: An Istorya ni Rudy Ponce de Leon
San Juan, Rizal · 1951–1996

Grace Triumphant
an autobiography ni Cyril H. Brooks · © 1985 Walterick Publishers

"Mary Lou, Mary Lou": An Istorya ni Evelyn asin Fred Balanag
Baguio City · 1968–2010

Cheryl
Cheryl Lyn Engle · an saiyang buhay, an saiyang musika, an saiyang sadiring mga tataramon

Karen, Patrick, asin Romblon: "Pagdara kan Bisyon"
keepm.org · an Emmaus app · Moments to Remember · Karen asin Patrick

Mga Istorya kan Pamilya asin mga Amigo
Mga amigo kan trabaho · mga istorya kan pamilya · reperensya kan pamilya

An mga Girumdom ni Kevin
Kevin Engle · sa saiyang sadiring mga tataramon · Stewards Foundation · Sa Sadiring mga Tataramon ni Tatay

> **Faithful Men: A Library of Christian Classics**, hale sa PlymouthBrethren.org: mga parasurat na Brethren asin mga buhay nin misyonero, puwedeng hanapon sa parasurat, Kasuratan asin tema. Buksan an librarya ↗

An Mga Laog kan bilog na serye →

An gabos na link sa serye, sa sarong lugar →

Mga Pinaghalean

Mga istorya ni Gordon na ginamit sa tomong ini: A High Mountain Apart · Give Us This Mountain (kaiba an surat ni Ken kan 3 Hunyo 1967 sa mga elder kan Woodside Bible Chapel) · The Boy Who Went to Four Schools · Anchors Aweigh, My Boys · Best Actor of the Year · Two Big Shots · Be Not Afraid · Two Candles (kaiba an notebook ni Mary Lou manongod sa bagyo kan 16–17 Oktubre 1967, an diary ni Ken para sa 17–19 Oktubre 1967 asin 6 Setyembre 1969, asin an saiyang mga surat kan 27 Nobyembre 1967 asin 7 Disyembre 1979) · ML + I (diary ni Ken para sa 22 Oktubre – 5 Nobyembre 1967) · Prays for Us Daily (mga diary ni Ken asin ni Mary Lou para sa 9–12 Mayo 1968, mga diary ni Ken kan 1961 asin 1967 asin an saiyang album nin mga retrato) · Jonah for Sunday (mga diary ni Ken asin ni Mary Lou para sa 5 Nobyembre 1967 sagkod 11 Enero 1970). An "The Landlord and the Projectionist" iyo an sadiring girumdom ni Kevin (8 Oktubre 2026); manongod sa Moody Science films, an online na artikulo na "Sermons from Science" asin an biograpiya ni David Coppedge manongod ki Dr. Irwin Moon (crev.info).

Mga Pinaghalean, padagos

The Kearsarge Men (diary ni Ken para sa 26 Oktubre asin 20 Nobyembre – 1 Disyembre 1967, notebook ni Mary Lou na "Servicemens' Work," an surat sa Woodside kan 27 Nobyembre 1967 asin an surat ni Chaplain Dwight F. Zeller kan 9 Disyembre 1967) · Pray That This War Would Be Over Soon (surat ni Ken sa Woodside kan 10 Enero 1968 asin an surat-pag-ampo kan Enero 1968, mga diary ni Ken para sa Enero – Marso 1968 asin 27 Mayo 1975, planner ni Mary Lou kan 1968 asin diary kan 1975, asin an surat sa Woodside kan Mayo 1976) · The Sergeants (mga diary ni Ken para sa Pebrero 1968 – Nobyembre 1973, diary ni Mary Lou kan 1968 asin an saiyang notebook kan mga taon sa Baguio, surat ni Ken sa Woodside kan 17 Oktubre 1968, asin an lista kan bautismo sa likod kan saiyang diary kan 1971–72) · Red River of Life (mga diary ni Ken para sa 5 Marso 1958 asin Pebrero 1968, diary ni Mary Lou kan 1968, mga surat ni Ken sa Woodside kan 10 Enero asin 29 Pebrero 1968, asin an saiyang mga surat kan 8 Hunyo 1967 asin 17 Abril 1969) · Great Minds Think Alike (mga surat ni Ken asin ni Kevin Dyer, 1966–70; diary ni Ken kan 1970) · You Are a Very Lucky Boy (mga diary ni Ken para sa Oktubre–Nobyembre 1968 asin Agosto 1969; itinipang surat ni Ken asin Mary Lou sa mga amigo, Nobyembre 1968; surat ni Ken ki Kevin asin Eloise Dyer, 7 Nobyembre 1968) · Made It Very Clear to Us (notebook ni Mary Lou na “Baguio Experiences”, pp. 20–21, asin an saiyang diary kan 1969; diary ni Ken para sa Agosto 1969) · Karen Had Class Today (mga diary ni Ken asin ni Mary Lou para sa Enero 1969; surat-pag-ampo ni Ken asin Mary Lou, Agosto 1969; surat ni Mary Lou ki Fe asin Felix, 3 Pebrero 2001) · She Thinks I Have Never Thrown Anything Away (mga diary ni Ken asin ni Mary Lou para sa Marso – Abril 1969; surat ni Mabel Engle ki Ken, Agosto 1942). Kaiba man an mga diary ni Mary Lou kan 1971 asin 1975, an diary ni Ken kan 1975, an saiyang surat sa mga paryente kan 22 Abril 1975, asin an sadiring mga girumdom ni Kevin (Agosto 2026).

Ano an Masunod

An Ikaapat na Tomo, *An mga Taon sa Abilene*, an nagpapadagos kan istorya.

> Ingatan sinda para ki Jesus sagkod sa kasagkoran.
>
> an pag-ampo sa likod kan KEE Philippine Missions

Edisyon kan 11 Oktubre 2026 · kaiba an "Prays for Us Daily" ni Gordon (10 Okt 2026), "ML + I," "Two Candles" asin "The Wedding," an mga surat ni Ken kan mga Taon kan Gera 1943–45, an mga surat kan 1950–51, "Parapahayag ni Cristo" (an istorya ni Rudy Ponce de Leon), "Mary Lou, Mary Lou," an istorya ni Evelyn Balanag kaiba an saiyang mga retrato, "The Landlord and the Projectionist," asin sarong lista nin mga hyperlink